

Starostlivosť o krajinu

3. cvičenie

Rozsah predmetu: 2/2/1

Vyučujúci: M. Kubov, PhD.

Rekreačný potenciál krajiny

Rekreačný potenciál krajiny

REMINISCENCIE NA CESTOVANIE A HĽADANIE CIEST

- Odyseus objaviteľ cesty domov
- Krištof Kolumbus objaviteľ Ameriky
- James Cook objaviteľ krás Tichomorských ostrovov, Nového Zélandu a Austrálie
- Karl Baedeker objaviteľ cestovateľského biznisu
- Thomas Cook zakladateľ prvej cestovnej kancelárie v Anglicku

INŠTITUCIONÁLNE ZASTREŠENIE CESTOVNÉHO RUCHU

Založenie *World Travel Organization*_WTO (1925, Haag)

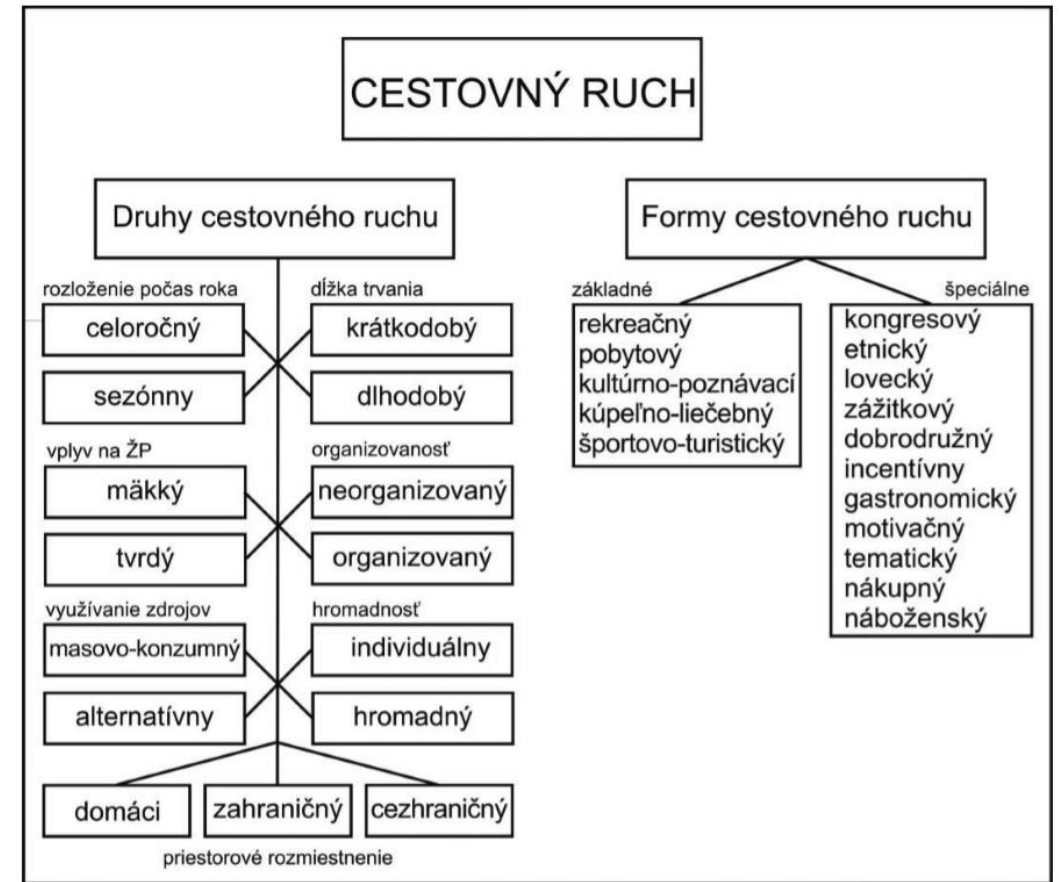
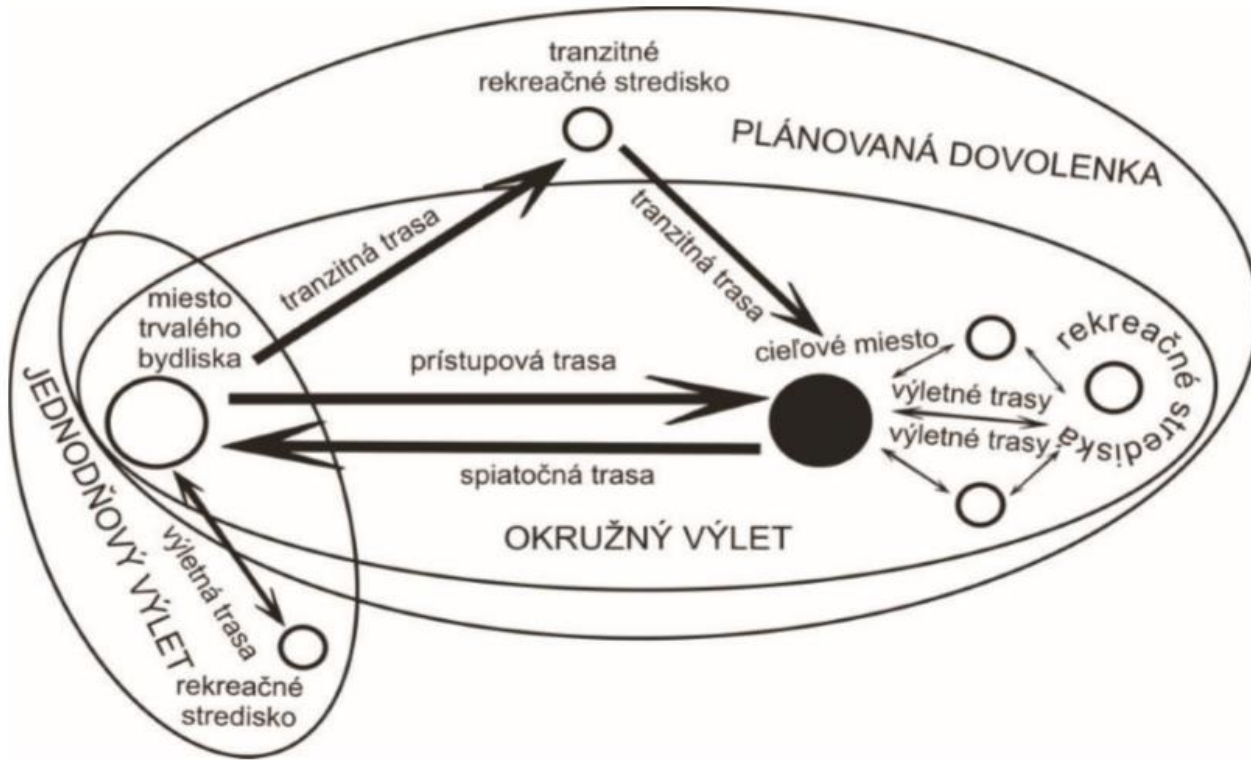
INŠTITUCIONÁLNE ZASTREŠENIE OCHRANY PRÍRODY

Založenie *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*_IUCN (1948, Fontainebleau)

Druhy a formy cestovného ruchu

Priestorový model cestovného ruchu

- **Aktívny návštevník** – uprednostňuje aktívne trávenie dovolenky spojené s pobytom na horách, v prírode a pri vode. V letných mesiacoch vyhľadáva aktivity spojené s pešou turistikou, cykloturistikou, návštevou jaskýň, vodných plôch, termálnych kúpalísk, aquaparkov a adrenalínových centier. V zimných mesiacoch sa zaujíma najmä o pobyty spojené s návštevou stredísk so širokou ponukou možností zimných športov. Hlavné produktové témy propagácie pre uvedený segment sú: Voda a zábava, Hory a turistika, Zimné športy, Zábava v zime, Krásy vidieka a pokoj v prírode.
- **Pasívny návštevník** – typologicky ide o účastníka cestovného ruchu, ktorý sa počas svojho pobytu zameriava najmä na odpočinok a regeneráciu telesných aj duševných síl pasívnou formou. Do tohto segmentu spadajú najmä návštevníci kúpeľov a wellness centier, ktorí uprednostňujú dlhodobé, resp. strednodobé liečebné a rekondičné pobyty. Hlavné produktové témy propagácie pre uvedený segment sú: Zdravotný cestovný ruch, Wellness.
- **Návštevník zameraný na poznávanie** – účastník cestovného ruchu zaradený do tohto segmentu vyhľadáva aktivity spojené s poznávaním a návštevou kultúrno-historických pamiatok, pamätných miest, UNESCO pamiatok, ako aj centier spojených s prezentáciou kultúry a histórie národa (múzea, galérie, divadla, hrady, zámky, kaštiele a pod.). Keďže jeho cieľom je spoznať a zažiť čo najviac, uprednostňuje skôr poznávacie a putovné dovolenkové ponuky. Hlavné produktové témy propagácie pre uvedený segment sú: Kultúrne dedičstvo, Mestá a kultúra, Zážitková gastronómia.

- **Návštevník vyhľadávajúci zábavu** – pre tento cieľový segment sú charakteristické krátkodobé pobyty situované do väčších miest, tzv. „city-breaks“, a centier organizovania rozmanitých kultúrno-spoločenských a športových podujatí. Účastník cestovného ruchu z tohto segmentu počas svojho pobytu vyhľadáva aktivity spojené so zábavou, gastronómiou, návštevou nákupných a zábavných centier, účasťou na folklórnych a moderných festivaloch a pod. Hlavné produktové témy propagácie pre uvedený segment sú: Mestá a kultúra, Spoločenské podujatia, Zážitková gastronómia.
- **Návštevník vyhľadávajúci obchod a vzdelávanie** – do tejto skupiny cieľového segmentu patria organizácie a asociácie, ktoré pravidelne organizujú kongresové podujatia – kongresy, konferencie, semináre, študijné a vzdelávacie kurzy, t.j. záujemcovia o kongresový a incentívny cestovný ruch, tzv. „MICE tourism“. Zároveň sem patria aj návštevníci, ktorých pobyt je spojený s nadväzovaním nových, resp. udržiavaním existujúcich obchodných kontaktov a vyznačuje sa iba krátkodobým pobytom.

- **Mladí ľudia a ľudia v produktívnom veku** – do toho segmentu patria návštevníci, ktorí sú slobodní, bez záväzkov a majú ambíciu cestovať, spoznávať a učiť sa. Zaujímajú sa o šport, najnovšiu módu, hudbu, filmy, nové technológie, počítače, mobily, internet. Chcú byť „in“. Vyhľadávajú zábavu, vzrušenie a „adrenalin“. Sú otvorení, prístupní, ovplyvniteľní. Sledujú trendy a rýchlo reagujú na zmeny. Je to budúca generácia účastníkov DCR. Klientela vhodná na formovanie návykov s opakovaným cestovaním po Slovensku.
- **Rodiny s deťmi** – charakteristickou črtou uvedeného segmentu je, že rodičia podriaďujú svoj čas deťom. Dovolenky si plánujú podľa školských prázdnin s prihliadaním na financie. Sú ochotní cestovať za poznávaním a vzdelávaním svojich detí aj po vlastnej krajine. Klientela vhodná na obsadzovanie celoročných ponúk a menej známych stredísk cestovného ruchu s pokojnejšou atmosférou.
- **Školská mládež (ZŠ, SŠ)** – tento segment môžeme klasifikovať ako mládež, ktorá cestuje zväčša v súvislosti s ich povinnou školskou dochádzkou (exkurzie, lyžiarske kurzy, plavecké výlety, letné tábory a pod.).
- **Seniori** - segment návštevníkov vhodný na obsadzovanie do mimosezónnych období s rastom disponibilných príjmov a zvyšujúcim sa fondom voľného času.
- **Starí rodičia s vnúčatami** – pri tomto segmente ide o návštevníkov, ktorí disponujú dostatočným množstvom voľného času. Cestujú prevažne na kratšie a jednodňové návštevy zariadení CR najmä za účelom sprevádzania vnúchat počas školských prázdnin. V prípade cieľových skupín Seniori a Starí rodičia s vnúčatami sa jedná o novú generáciu seniorov, ktorá už má v podstate vypestované cestovateľské návyky.
- **Spoločnosti, organizácie, súkromné firmy a ich zamestnanci** – trhovú segment, ktorý má záujem najmä o účasť na incentívnom cestovnom ruchu (školenia, semináre spojené s teambuildingom, športové firemné hry, motivačné a rekondičné pobyty zamestnancov), a s tým spojené sprievodné aktivity a spoločenské podujatia.

Rekreačný potenciál krajiny

- ✓ **Cestovný ruch, turizmus**
- ✓ **Turistika**
- ✓ **Prírodná turistika**
- ✓ **Eko-turistika**
- ✓ **Trvalo udržateľná turistika**

Rekreačný potenciál krajiny

POČET ÚČASTNÍKOV CESTOVNÉHO RUCHU ROČNE

Rok 1960

71 miliónov

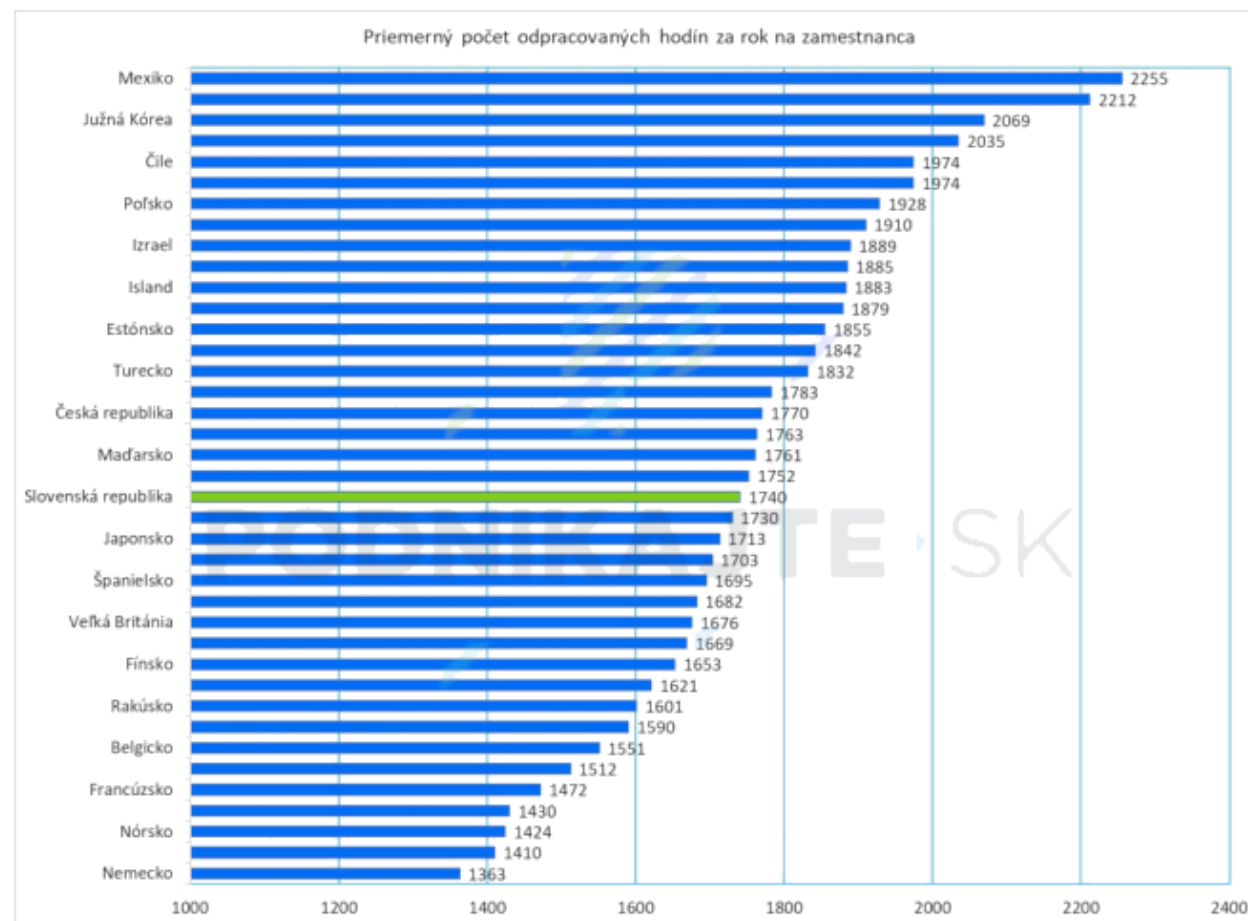
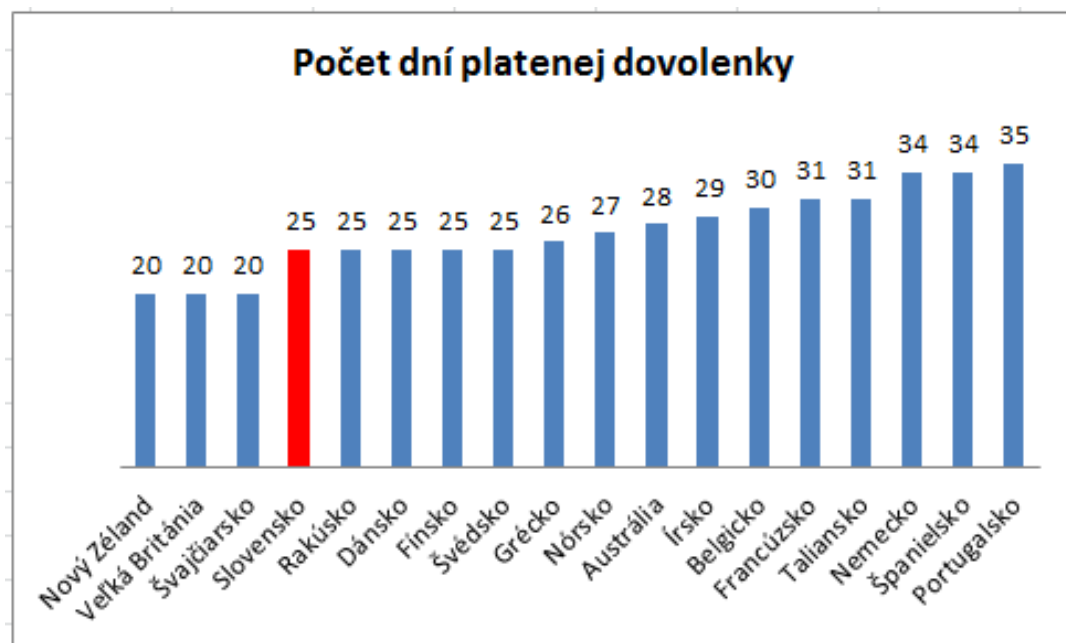
Polovica 90-tých rokov 20. storočia

800 miliónov

Predpoklad (podľa WTO) v roku 2020

6,1 miliardy

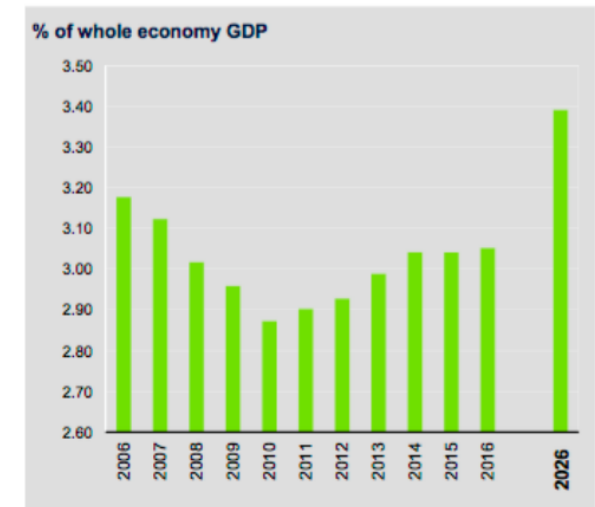
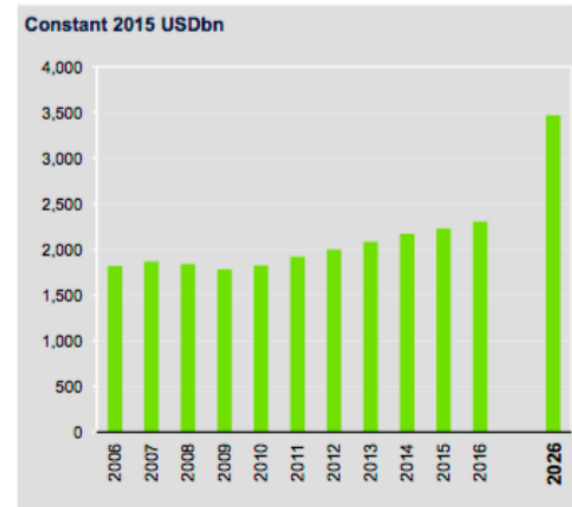
„homeoffice“
„solventnosť“

Rekreačný potenciál krajiny

❖ PODIEL CESTOVNÉHO RUCHU NA TVORBE HDP

Svetové meradlo	13 %
Štáty EU	14 %
Slovensko	2,5 %
Česko	6,8 %

❖ KLIENTI CESTOVNÉHO RUCHU

hlavne zo západnej Európy, Japonska, Austrálie, USA

❖ POZITÍVA ROZVOJA TURIZMU

- Rozvoj národných a miestnych ekonomík
- Zvýšenie zamestnanosti

VÝZNAM MEDZINÁRODNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU VO SVETE

Cestovný ruch predstavuje odvetvie, na ktorého realizácii sa priamo podieľa celý **rad ďalších odvetví** (**doprava, kultúra, stavebníctvo, priemyselné odvetvia, zdravotníctvo**, atď.). Je to odvetvie sektoru služieb, ktoré v ekonomikách vyspelých krajín predstavujú výrazne nadpolovičný až dvojtretinový podiel. Prognózy Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) , Svetovej rady pre cestovanie a turistiku (WTTC) , odborných inštitúcií i expertov sa zhodujú na ďalšom dynamickom raste medzinárodného cestovného ruchu. Je to spôsobené najmä **rastom voľného času, dôchodkov, rozvojom dopravy, rastom vzdelanostnej úrovne i zmenami životného štýlu.**

Významné postavenie cestovného ruchu vo svetovej ekonomike dokumentujú údaje WTTC, podľa ktorých sa podieľa svetový priemysel cestovného ruchu na celkovom výkone svetového hospodárstva priamym i nepriamym spôsobom v rozsahu 10%.

Pozitívne ekonomické dopady cestovného ruchu

Cestovný ruch nie je výlučne jediným určujúcim faktorom rozvoja ekonomiky určitého štátu. Je však zrejmé, že vo vzájomných väzbách podmieňuje rozvoj ekonomiky a môže zohrávať výrazne stimulujúcu úlohu:

- zvyšuje príjem a životnú úroveň,
- zlepšuje miestnu ekonomiku,
- zvyšuje pracovné príležitosti,
- zlepšuje investície, rozvoj a výdaje na infraštruktúru,
- vytvára devízové príjmy,
- zvyšuje daňové príjmy,
- zlepšuje dopravnú infraštruktúru,
- zvyšuje príležitosti k obchodu,
- vytvára nové podnikateľské príležitosti

Negatívne ekonomické dopady cestovného ruchu

Existujú aj nepriaznivé vplyvy turistického ruchu na ekonomiku cieľovej krajiny. Často krát sú **bohaté krajiny schopné profitovať z turizmu viac ako tie chudobné**. Hoci najmenej rozvinuté krajiny pociťujú najväčšiu potrebu príjmov, zamestnanosti a rast životnej úrovne prostredníctvom cestovného ruchu, uvedomujú si prospech z tohto odvetvia menej. Medzi nepriaznivé vplyvy cestovného ruchu na ekonomiku patrí hlavne to, že:

- zvyšuje cenu tovarov a služieb,
- zvyšuje ceny pozemkov a bývania,
- zvyšuje životné náklady miestnych obyvateľov,
- zvyšuje náklady na dodatočnú infraštruktúru (voda, energia, kanalizácia, zdravotníctvo, atď.),
- náklady na dopravný systém,
- zisky plynú zahraničným vlastníkom,
- charakter pracovných miest je sezónny,
- zvyšuje potenciál pre cudziu pracovnú silu

Rekreačný potenciál krajiny

2009	Výdavky zo ŠR na propagáciu krajiny (v mil. USD)	Príjmy z aktívneho CR (v mil. USD)	Počet prenocovaní cudzincov v mil.	Počet zahranič. zastúpení marketing. agentúry
Slovensko	2,3	0,863	5	6
Česko	5,5	3,5	17	12
Poľsko	8,0	4,1 *	7,9 *	18
Maďarsko	41,0	3,6	10	12

* Odhad

Porovnanie počtu turistov krajín V4 a Rakúska za roky 2007 - 2011 (v tis.)

Rakúsko	2007	2008	2009	2010	2011
Počet turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	31 141	32 616	32 317	33 389	34 629
zahraniční	20 773	21 935	21 355	22 004	23 012
domáci	10 367	10 681	10 961	11 385	11 617
Poľsko	2007	2008	2009	2010	2011
Počet turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	18 947	19 556	19 354	20 462	21 477
zahraniční	4 387	4 046	3 862	4 135	4 410
domáci	14 560	15 510	15 492	16 327	17 067
Česko	2007	2008	2009	2010	2011
Počet turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	12 961	12 836	11 986	12 471	12 912
zahraniční	6 680	6 649	6 032	6 334	6 831
domáci	6 281	6 186	5 954	6 137	6 080
Maďarsko	2007	2008	2009	2010	2011
Počet turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	7 474	7 651	7 151	7 473	8 021
zahraniční	3 451	3 516	3 228	3 462	3 822
domáci	4 023	4 135	3 923	4 011	4 199
Slovensko	2007	2008	2009	2010	2011
Počet turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	3 778	4 083	3 381	3 392	3 571
zahraniční	1 685	1 767	1 298	1 327	1 460
domáci	2 093	2 316	2 083	2 066	2 111

UNWTO - Compendium of Tourism Statistics, 2013 Edition

STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

Na splnenie tohto strategického cieľa bolo prijatých 34 úloh v rámci piatich špecifických cieľov, ktorými boli:

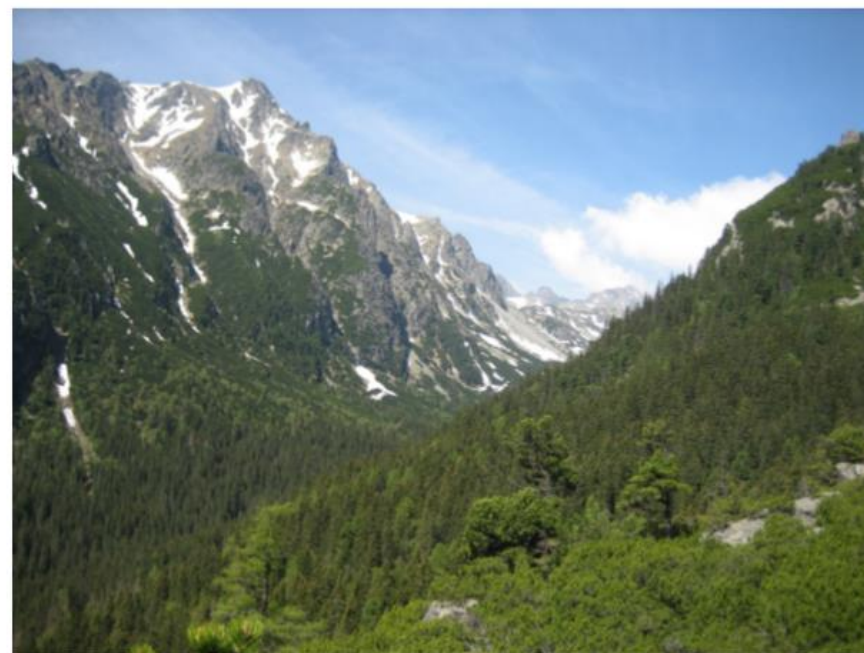
1. posilnenie postavenia odvetvia cestovného ruchu v národnom hospodárstve
2. zvýšenie atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa,
3. zvýšenie objemu pobytového cestovného ruchu
4. zlepšenie štruktúry zahraničných návštevníkov Slovenska skvalitňovaním poskytovaných služieb
5. podpora tvorby nových pracovných príležitostí najmä v regiónoch s významným potenciálom pre cestovný ruch

Ministerstvo dopravy, výstavby
a regionálneho rozvoja
Slovenskej republiky

www.mindop.sk
www.mindop.sk
www.mindop.sk

STRATÉGIA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU DO ROKU 2020

REGIONALIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Regióny s najvyššou prioritou:

- **Gemerský** (letné pobyty v horskom prostredí, vidiecky cestovný ruch, jaskyne a speleológia, poznávanie pamiatok)
- **Šarišský** (kúpeľníctvo, pobyty v horskom prostredí)
- **Tatranský** (letné pobyty v horskom prostredí, pešia turistika, zjazdové lyžovanie, kúpeľníctvo, vidiecky cestovný ruch)
- **Liptovský** (zjazdové lyžovanie, letné pobyty v horskom prostredí, pobyty pri vode, vodné športy, kúpeľníctvo, jaskyne a speleológia)
- **Horehronský** (zjazdové lyžovanie, letné pobyty v horskom prostredí, vidiecky cestovný ruch, kúpeľníctvo)

REGIONALIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Regióny s vysokou prioritou:

- **Dolnozemplínsky** (pobyty pri vode, vodné športy)
- **Ipeľský** (kúpeľníctvo, vidiecky cestovný ruch)
- **Spišský** (poznávanie pamiatok, pešia turistika, zimné športy, vidiecky cestovný ruch, jaskyne)
- **Pohronský** (poznávanie pamiatok, pobyty pri vode, kúpeľníctvo, pobyty v lesnom prostredí)
- **Košický** (poznávanie pamiatok, pobyty v lesnom prostredí, jaskyne)
- **Severopovažský** (zjazdové lyžovanie, letné pobyty v horskom prostredí, pešia turistika, vidiecky cestovný ruch, kúpeľníctvo)

REGIONALIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Regióny strednej priority:

- **Hornozemplínsky** (pobyty pri vode, pobyty v horskom prostredí)
- **Nitriansky** (poznávanie pamiatok, veľtrhy a výstavy)
- **Podunajský** (pobyty pri termálnej vode, vodné športy, cykloturistika, vidiecky cestovný ruch)
- **Oravský** (pobyty pri vode, vodné športy, letné pobyty v horskom prostredí, pešia turistika, kúpeľníctvo, vidiecky cestovný ruch)
- **Turčiansky** (zjazdové lyžovanie, letné pobyty v horskom prostredí, pešia turistika, kúpeľníctvo, vidiecky cestovný ruch)

Rekreačný potenciál krajiny

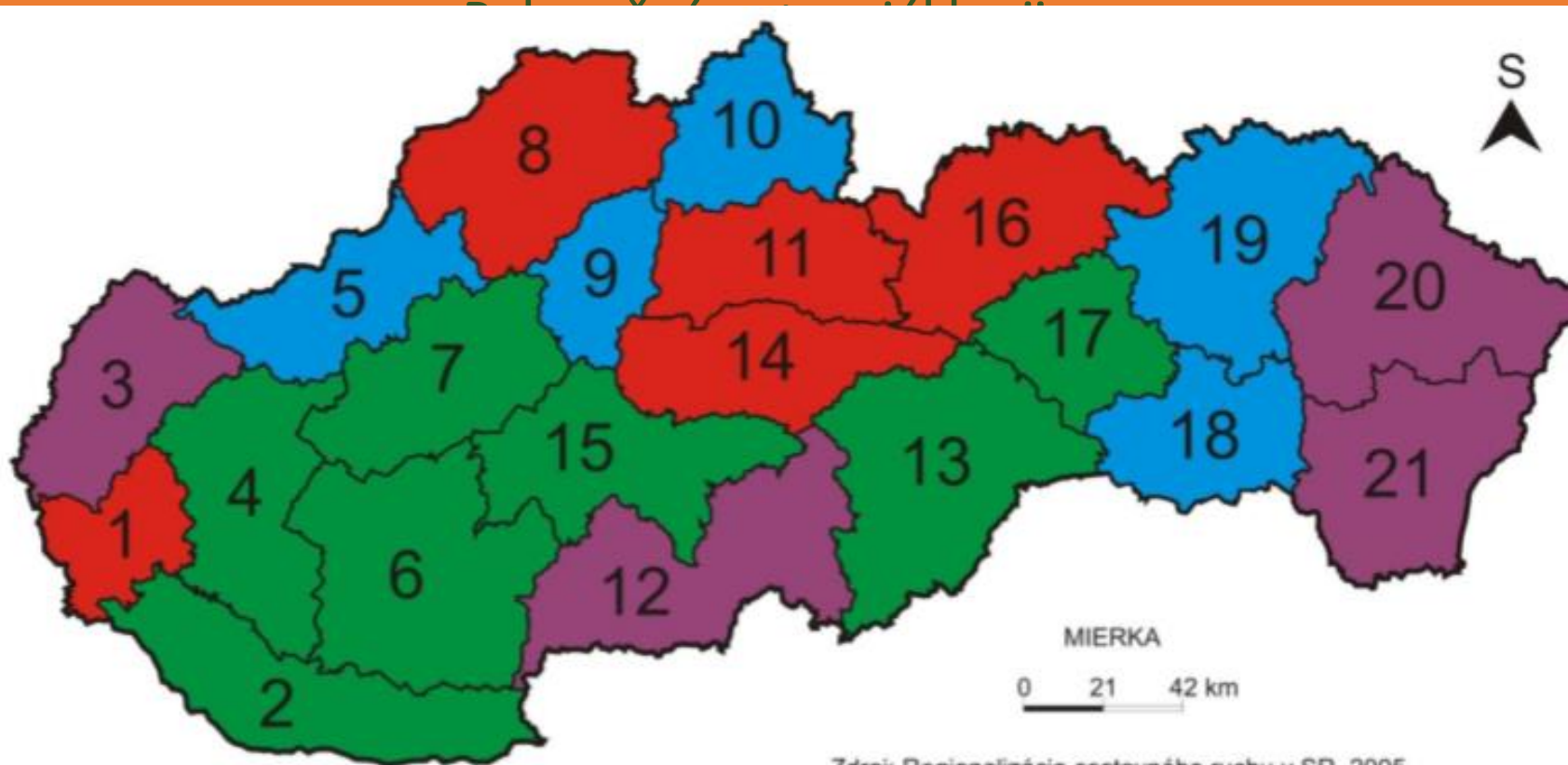
REGIONALIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Regióny nižšej priority:

- **Hornonitriansky** (kúpeľníctvo, pobyty pri termálnej vode, letné pobyty v horskom prostredí)
- **Dolnopovažský** (kúpeľníctvo, pobyty pri vode, vodné športy, pobyty pri termálnej vode, poznávanie pamiatok)
- **Strednopovažský** (kúpeľníctvo, nenáročné pobyty v horskom prostredí, poznávanie pamiatok)
- **Bratislavský** (poznávanie pamiatok a kultúry, obchodný cestovný ruch, cykloturistika, vodné športy)
- **Záhorský** (cykloturistika, poznávanie pamiatok ľudovej architektúry)

Regióny re
Do jednotli

Medzináro
Národný v
Nadregion
Regionálny

egiónov.

; Spišský

Zdroj: Regionalizácia cestovného ruchu v SR, 2005

LEGENDA

- Štátna hranica
- Hranica regiónu cestovného ruchu
- Regióny s medzinárodným významom
- Regióny s národným významom
- Regióny s nadregionálnym významom
- Regióny s regionálnym významom

1 - Bratislavský	8 - Severopovažský	15 - Pohronský
2 - Podunajský	9 - Turčiansky	16 - Tatranský
3 - Záhorský	10 - Oravský	17 - Spišský
4 - Dolnopovažský	11 - Liptovský	18 - Košický
5 - Strednopovažský	12 - Ipeľský	19 - Šarišský
6 - Nitriansky	13 - Gemerský	20 - Hornozemplínsky
7 - Hornonitriansky	14 - Horehronský	21 - Dolnozemplínsky

Rekreačný potenciál krajiny

➤ Dôsl

➤ Vply

prob

➤ Dôsl

nákl

dost

Antikvarium.cz

nekoordinovaného cestovn

ektrickú energiu) v dôsledk

isie skleníkových plynov, h

iodiverzity, šírenie alochtón

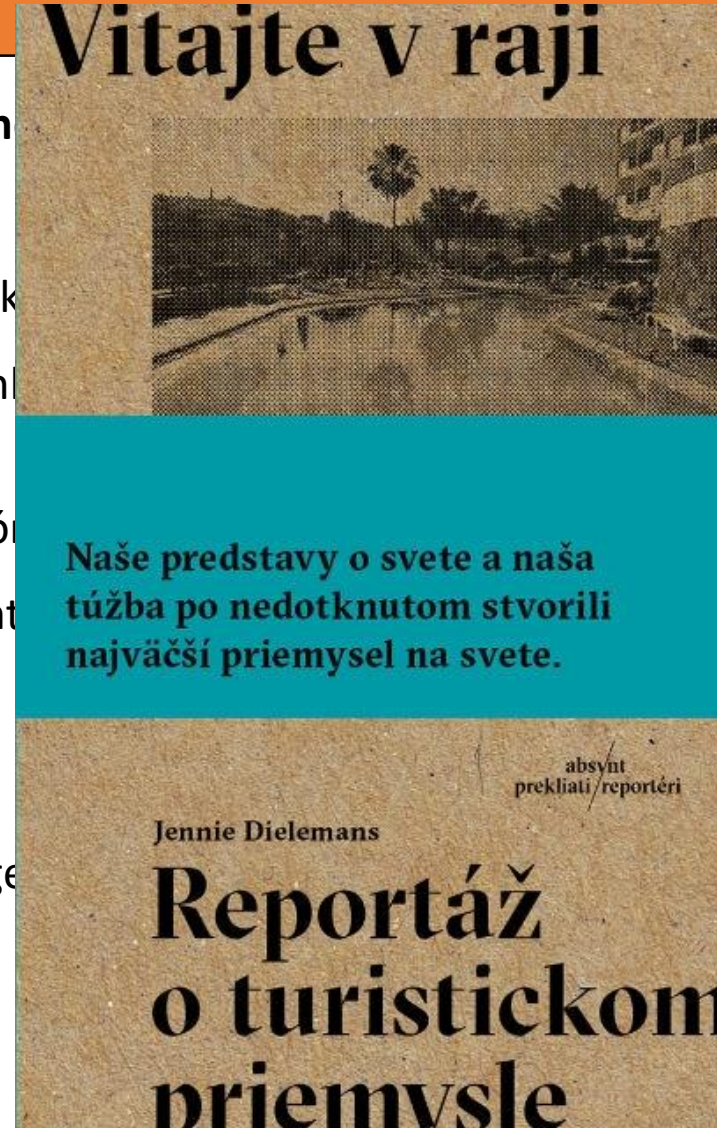
ena a strata miestnej ident

ké objekty ...)

lácia, sezónny charakter

ščanie obytnej funkcie z

y podiel tzv. únikov (leakage

Naše predstavy o svete a naša
túžba po nedotknutom stvorili
najväčší priemysel na svete.

Jennie Dielemans

absynt
prekliati/reportéri
**Reportáž
o turistickom
priemysle**

Rekreačný potenciál krajiny

Negatívne vplyvy nekoordinovaného cestovného ruchu

Zákazy, limity počtu návštevníkov, zvýšené dane a pokuty. Takto bojujú s rastúcim turizmom mestá ako Santorini, Dubrovník, Benátky, Barcelona, resp. Amsterdam ...

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV TURIZMU NA PRÍRODNÉ ZDROJE, BIOTOPY A KRAJINU

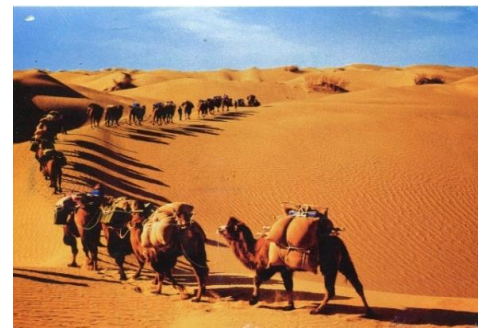
Najzraniteľnejšie a tým aj najohrozenejšie oblasti:

- púšte, polárne oblasti, vysokohorské oblasti, oblasti tropických lesov, pobrežné oblasti, mokrade

OHROZENIE

POBREŽNÉ OBLASTI (*hlavne Stredomorie, ostrovy východnej a juhovýchodnej Ázie, Karibik*):

- wattové pobrežia
- mangrové lesy
- koralové útesy

Rekreačný potenciál krajiny

➤ wattové pobrežia

➤ mangrové lesy

➤ koralové útesy

Rekreačný potenciál krajiny

OHROZENIE PODMIENENÉ TURISTICKÝM RUCHOM

- zásahy do pobrežných biotopov
- ničenie pobrežných biotopov
- ohrozenie odpadmi

DÔSLEDOK:

- oslabenie prirodzenej ochrany pobrežia
- strata biodiverzity

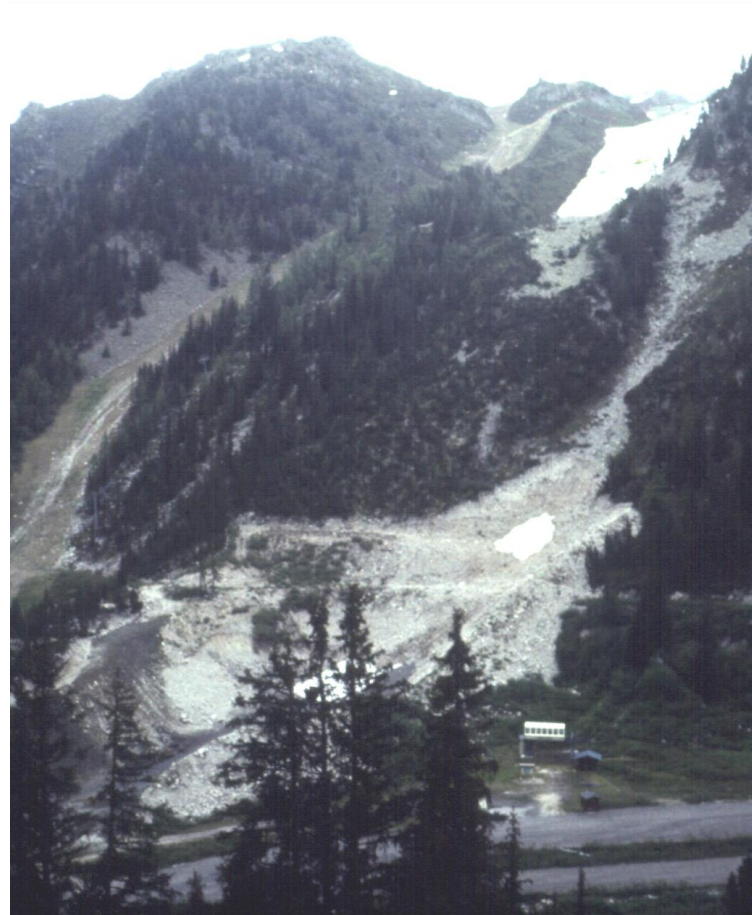
26 000 ha

Rekreačný potenciál krajiny

HORSKÉ A VYSOKOHORSKÉ OBLASTI

- zjazdovky, horské dopravné zariadenia
- cesty, parkoviská

Rekreačný potenciál krajiny

HORSKÉ A VYSOKOHORSKÉ OBLASTI

- ubytovacie, obslužné a zábavné zariadenia

Albertville France - ski resorts
ZOH 1992

Rekreačný potenciál krajiny

ZÁŤAŽ PRE PRÍRODNÉ ZDROJE

- voda a zvýšené nároky na energiu
- nelegálny odchyt druhov, lov, zber prírodnín
- produkcia odpadov

NARÚŠANIE MIESTNEJ KULTÚRY A IMPLEMENTOVANIE CUDZEJ MONOKULTÚRY

- stanice rýchleho občerstvenia
- Reklama
- Hudba
- nerešpektovanie miestnych zvyklostí a posvätných miest
- nahradenie tradičných výrobkov z prírodného materiálu umelými

Rekreačný potenciál krajiny

CESTY RIEŠENIA KONFLIKTOV

- Hodnotenie únosnosti územia a stanovenie jeho limitov (*Carryin Capacity*)
- Manažment posudzovania vplyvov na prostredie (*Visitor Impact Management*)
- Manažment vedomého ovplyvňovania aktivít turistov (*Visitor Activity Management Process*)

GLOBALNÝ ETICKÝ KÓDEX CESTOVNÉHO RUCHU (WTO, 1999)

- Podporovanie k prírodnému prostrediu šetrných foriem turizmu
- Rozdelenie tokov turistov a návštevníkov v čase a priestore
- Akreditácia rozvojových programov cestovného ruchu cez ISO normy 9000 a 14000

Základné rozdiely medzi masovým a ekologickým cestovným ruchom

Masový cestovný ruch

- Hromadný cestovný ruch
- Málo času
- Rýchle dopravné prostriedky
- Pevný program riadený sprievodcom
- Importovaný životný štýl
- Pamätihodnosti
- Pohodlne a pasívne
- Malá alebo žiadna duchovná príprava
- Žiadne cudzie jazyky
- Pocit prevahy
- Nákupy
- Suveníry
- Pohľadnice
- Zvedavosť
- nahlas

Ekologický cestovný ruch

- Individuálny a rodinný cestovný ruch
- Veľa času
- Primerané, pomalé dopravné prostriedky
- Spontánne rozhodnutia riadené zvnútra
- Životný štýl typický pre danú krajinu
- Namáhavo a aktívne
- Štúdium predchádzajúce návšteve krajiny
- Učenie sa cudzích jazykov
- Radosť z poznávania
- Darčeky
- Spomienky, zápisky, nové poznatky
- Fotografie, kreslenie maľovanie
- Takt
- ticho

Rekreačný potenciál krajiny

Zásady etického turizmu

Etickosť v cestovaní spočíva v rešpektovaní a pomoci miestnemu obyvateľstvu a prostrediu

- Pred cestou sa snažte dozvedieť čo najviac o krajine, ktorá je vašou destináciou – rešpektujte jej tradície i tabu, naučte sa pár základných fráz v jej jazyku
- Nakupujte od domácich výrobcov, uprednostnite miestnu pivničku pred fast-foodovým reťazcom
- Šetrite vodou, v mnohých krajinách je vzácnosťou
- Cestujte hromadnou dopravou, požičajte si bicykel, prechádzajte sa - zoznámte sa s ľuďmi aj s okolím

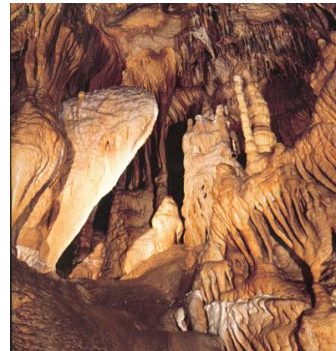

Rekreačný potenciál krajiny

Hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku

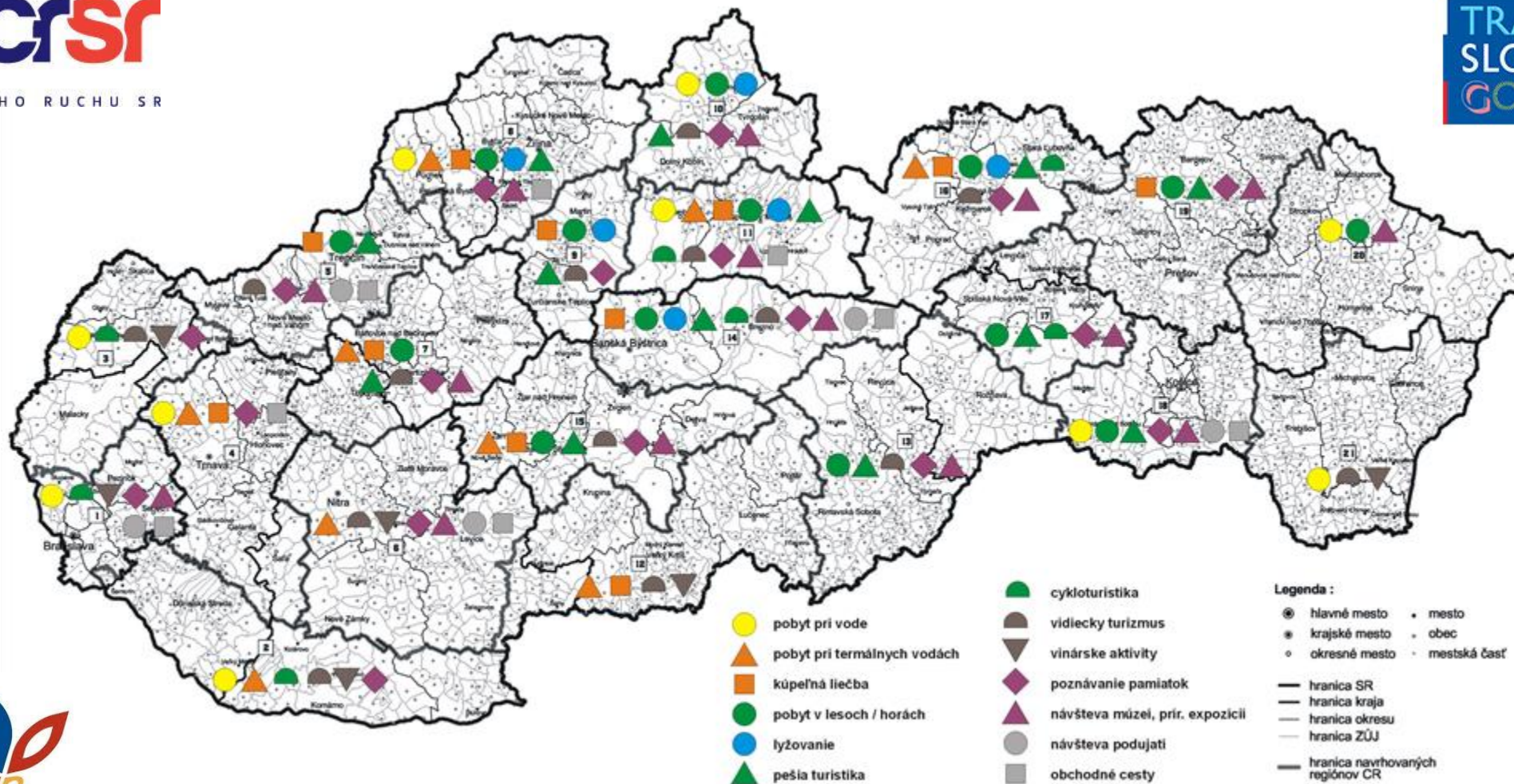
- ✓ Obchod
- ✓ Pútnické miesta
- ✓ Termálne vody
- ✓ Horské oblasti
- ✓ Pamiatky

Rekreačný potenciál krajiny

ZVÄZ CESTOVNÉHO RUCHU SR

Hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku

Kultúrny, historický a prírodný potenciál cestovného ruchu každej krajiny predurčuje z dlhodobého hľadiska jej druhy – produktové skupiny cestovného ruchu. V prípade Slovenska, vychádzajúc aj zo Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 sú to :

- **Letný cestovný ruch.** Motívom je predovšetkým aktívny aj pasívny oddych, relax a turistika. Primárna aj sekundárna ponuka krajiny ako národné parky a chránené územia, jaskyne, turistické chodníky, sieť cyklistických trás, adrenalínové parky, golfové ihriská, akvaparky, kúpaliská, vodné plochy a rieky poskytujú dostatok možností a príležitostí pre trávenie letnej dovolenky na Slovensku.
- **Zimný cestovný ruch.** Vhodné geografické podmienky, investície do materiálno-technickej základne, zvyšujúca sa kvalita poskytovaných služieb a široký výber rôznorodých lyžiarskych stredísk dáva Slovensku konkurenčnú výhodu oproti väčšine okolitých krajín. Celoročne otvorené termálne kúpaliská a aquaparky túto ponuku dopĺňajú.
- **Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch.** Neobyčajné množstvo kvalitných prírodných prameňov, čistý vzduch a vysoký štandard kúpeľných služieb predurčujú kúpeľný cestovný ruch na jednu z nosných foriem CR na Slovensku. Nejedná sa iba o klasický zdravotný CR s liečebnými procedúrami a medicínskou starostlivosťou, ale aj o oblasť prevencie a zdravého životného štýlu – wellness, fitness a beauty.

Hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku

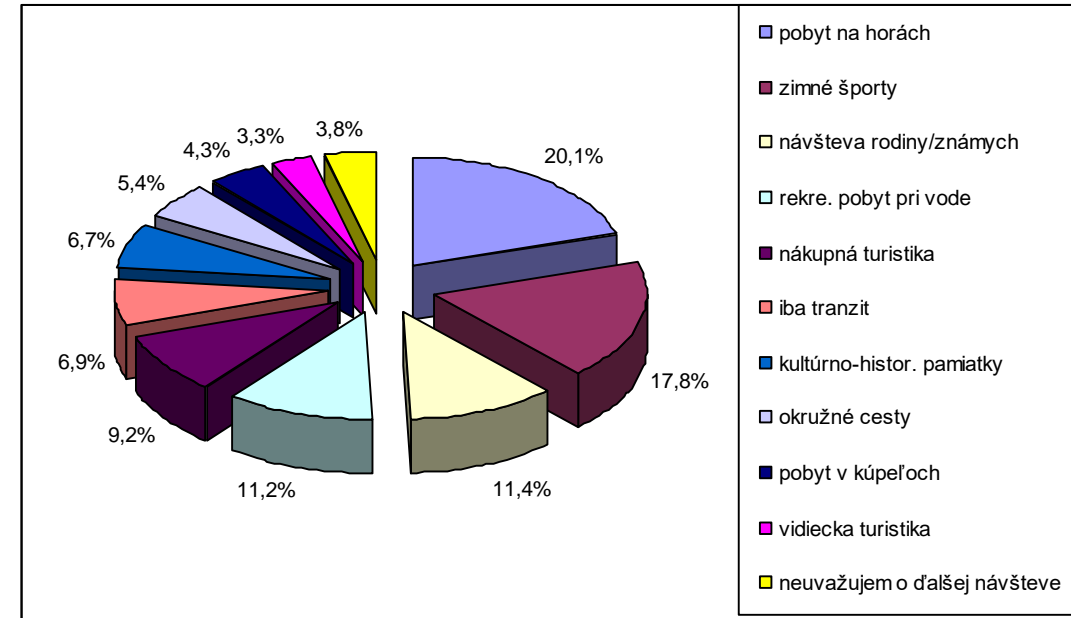
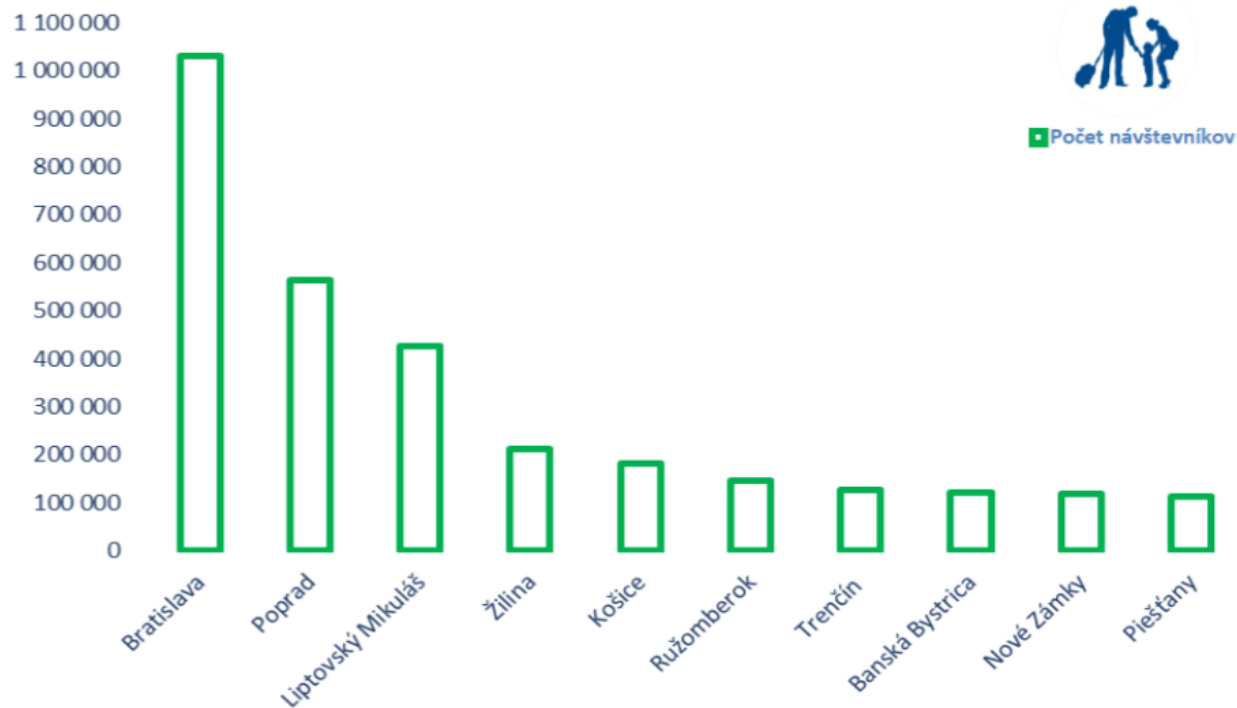
- **Kultúrny a mestský cestovný ruch.** Motívom je najmä získavanie nových poznatkov, poznávanie nových miest, ľudí, krajov, ale aj zvykov a tradícií. Slovensko disponuje veľkým kultúrno-historickým potenciálom ako sú pamiatky zapísané v zoznamoch Svetového dedičstva UNESCO, hrady, zámky, pamiatkové rezervácie, náboženské pamiatky, múzeá a galérie, atd., ale aj bohatým folklórom, tradíciami a ľudovou tvorivosťou. Územie Slovenska bolo niekoľko tisíc rokov križovatkou rôznych kultúrnych vplyvov, miestom, kde sa stretávali rôzne národy, národnosti, vierovyznania, čo v súčasnosti predstavuje z hľadiska cestovného ruchu potenciál oslovovať množstvo rôznorodých cieľových skupín a segmentov trhu (napr. židovské pamiatky, oblasti nemeckého osídlenia a pod.)
- **Kongresový cestovný ruch.** Patrí z ekonomického hľadiska dlhodobo k najvýnosnejším formám cestovného ruchu, prináša zisk pre podnikateľské subjekty, mesto, región, nepodlieha ekonomickým tlakom ani sezónnosti. Je jednou z najstabilnejších foriem cestovného ruchu, je tvorcom ziskov, vytvára pracovné príležitosti a v neposlednom rade upevňuje prestíž štátu.
- **Vidiecky cestovný ruch a agroturistika.** Vo svete ide o pomerne široko využívanú, v podmienkach Slovenska o relatívne mladú, avšak rozvíjajúcu sa formu cestovného ruchu, ktorá dáva široké možnosti miestnym producentom, poskytovateľom služieb a remeselníkom.

Prínosy a očakávané účinky cestovného ruchu v regiónoch SR

Prínos cestovného ruchu	Očakávaný účinok
Ekonomika štátu (regiónu)	Rast daňových a devízových príjmov a tým rast HDP štátu a regiónu. Priame a nepriame vytváranie pracovných miest. Tvorba hodnoty a multiplikačný efekt. Podpora štrukturálnych zmien regionálnej ekonomiky v súvislosti s poklesom tradičnej hospodárskej činnosti. Stimulovanie medzinárodnej kooperácie.
Prírodný a kultúrny potenciál (zdroje, atraktivity) cestovného ruchu	Sprístupnenie, zhodnotenie, zveľadenie a ochrana prírodného i kultúrneho dedičstva. Prežitie a rozvoj kultúrnych tradícií, výrobkov, remesiel a folklóru.
Podnikatelia a investori	Vytváranie príležitostí na podnikateľskú činnosť. Odbyt produkcie. Zabezpečenie prosperity a upevnenie postavenia na trhu.
Miestne obyvateľstvo	Stabilizácia pracovných miest. Zastavenie pracovnej migrácie. Zvýšenie pracovných príjmov a životného štandardu. Zlepšenie infraštruktúrnej vybavenosti sídiel. Zlepšenie životného prostredia a kvality života. Zvýšenie sebavedomia a spolupatričnosti miestneho obyvateľstva. Zlepšenie imidžu cieľového miesta.
Návštevníci	Uspokojovanie individuálnych a kolektívnych potrieb v cestovnom ruchu a získanie tak komplexného zážitku. Podpora samovzdelávania, vzájomnej tolerancie a interkultúrnej komunikácie. Podpora využívania voľného času na cestovanie a odpočinok ako základného ľudského práva.

Rekreačný potenciál krajiny

TOP 10 lokalít na Slovensku za I. – III. kvartál 2019

Rekreačný potenciál krajiny

Hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku

- **Letný cestovný ruch** - pobyt pri vode, oddych, turistika v horských strediskách, relax
- Zimný cestovný ruch
- Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch
- Kultúrny a mestský cestovný ruch
- Kongresový cestovný ruch
- Vidiecky cestovný ruch a agroturistika

Návštevnosť Slovenska za I. - III. kvartál 2019

Počet návštevníkov 4,9 mil.
nárast o +13,2%

Domácich 3,0 mil. podiel 61% nárast o +16,4%	Zahranických 1,9 mil. podiel 39% nárast o +8,6%
--	---

Počet prenocovaní 14,0 mil.
nárast o +12,8%

Domácich 9,0 mil. podiel 64% nárast o +15,3%	Zahranických 5,0 mil. podiel 36% nárast o +8,7%
--	---

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV CR NA BYLINNÚ VEGETÁCIU

- ✓ priame ničenie
- ✓ deštrukcia vegetácie
- ✓ zmena stanovištných podmienok
- ✓ vnášanie synantropných a stanovištne nepôvodných druhov
- ✓ skracovanie vegetačného obdobia

Najviac informácií zo sledovania vplyvu turistických aktivít na vegetáciu je od autorov: *Šomšák, Paclová, Šoltés, Šoltésová, Kubíček, Háberová, Majzlánová*

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV CR NA LESNÉ PORASTY

- ✓ výrub lesa a kosodreviny
- ✓ vytváranie umelých porastových stien
- ✓ záber lesnej pôdy
- ✓ poškodzovanie okolo turistických chodníkov a rekreačných centier
- ✓ poškodzovanie náletu, nárastu, zhoršovanie podmienok pre prirodzené zmladenie

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV CR NA ŽIVOČÍŠTVO

- ✓ priame zabíjanie
- ✓ fragmentácia biotopov
- ✓ vyrušovanie
- ✓ zmena správania sa, spôsobu života, inštinktov
- ✓ znižovanie potravnjej bázy

Najviac informácií zo sledovania vplyvu turistických aktivít na živočíšstvo je od autorov: *Janík, Blahout, Chovancová, Hájek, Korňan*

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV CR NA PÔDU A RELIÉF

- ✓ zmena fyzikálnych a chemických vlastností
- ✓ deštrukcia eróziou
- ✓ zmena tvaru reliéfu, narušenie stability svahov

Najviac informácií zo sledovania vplyvu turizmu na abiokomplex je od autorov: *Midriak, Drdoš, Altmanová, Hrnčiarová, Barančok, Varšavová, Demianová*

Rekreačný potenciál krajiny

VPLYV CR NA KRAJINU

- ✓ zníženie estetickej hodnoty a harmónie
- ✓ vplyv na krajinový ráz a stabilitu krajiny

VPLYV CR NA VZÁCNE BIOTOPY A EKOSYSTÉMY

- ✓ fragmentácia
- ✓ znižovanie diverzity
- ✓ šírenie synantropných druhov

Rekreačný potenciál krajiny

Ohrozené zložky životného prostredia	Ohrozujúce vplyvy							
	Pešia turistika	Horská cykloturistika	Kemping	Rekreačné chaty a osady	Hotely	Horské dopravné zariadenia	Zjazdové lyžiarske trate	Lyžiarske bežecké trate
Živočíšstvo	**	**	**	**	**	**	**	**
Bylinná vegetácia	***	***	***	***	**	*	***	*
Lesné ekosystémy	**	**	***	***	**	**	**	*
Voda (vodné zdroje, toky)	*	*	***	***	**	*	***	-
Pôda	***	***	***	***	**	**	***	-
Reliéf	**	**	**	***	***	**	***	-
Ovzdušie	-	-	*	***	***	*	*	-
Vzácne biotopy a ekosystémy	***	***	***	***	***	***	***	**

* málo významný vplyv, ** významný vplyv, *** veľmi významný vplyv, - bez vplyvu,

Rekreačný potenciál krajiny

VÝCHODISKÁ

- ✓ rušenie turistických chodníkov
- ✓ sezónne uzatváranie turistických chodníkov
- ✓ regulácia - vstup len so sprievodcom
- ✓ udržiavanie schodnosti turistických chodníkov a eliminácia negatívnych vplyvov
- ✓ zabezpečenie dobrého technického stavu

Rekreačný potenciál krajiny

VÝCHODISKÁ

- Uplatňovanie manažmentu vedomého ovplyvňovania aktivít turistov
- Výchova návštevníkov a organizátorov cestovného ruchu

**Peter Patúš
Jozef Húska
Jana Lehocká
Ľudmila Marušáková
Ján Roháč
Štefan Harkabus**

PODNIKANIE VO VIDIECKEJ TURISTIKE – V LESOTURISTIKE

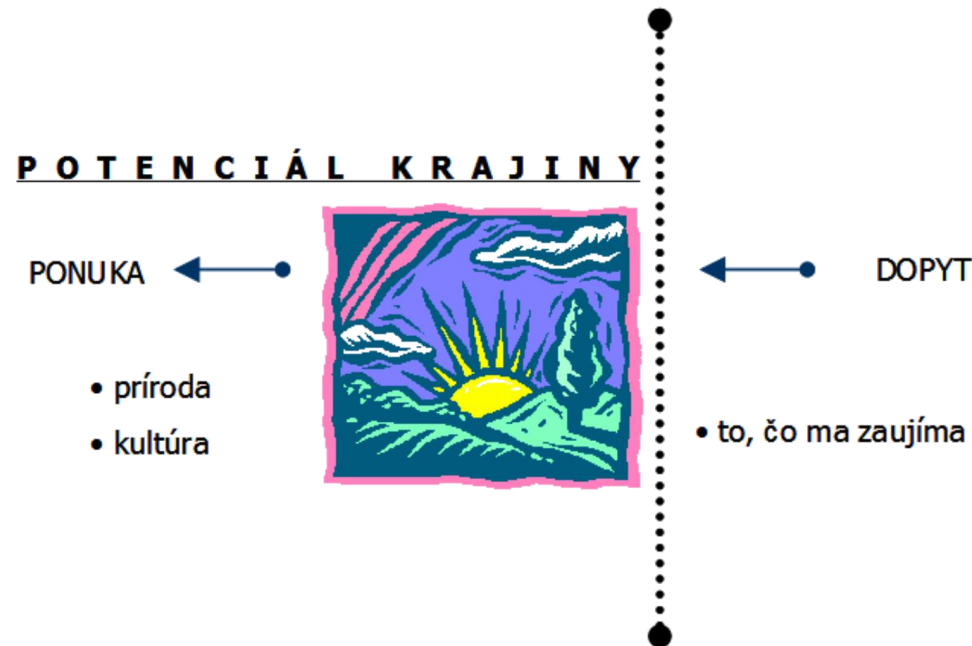

Rekreačný potenciál krajiny

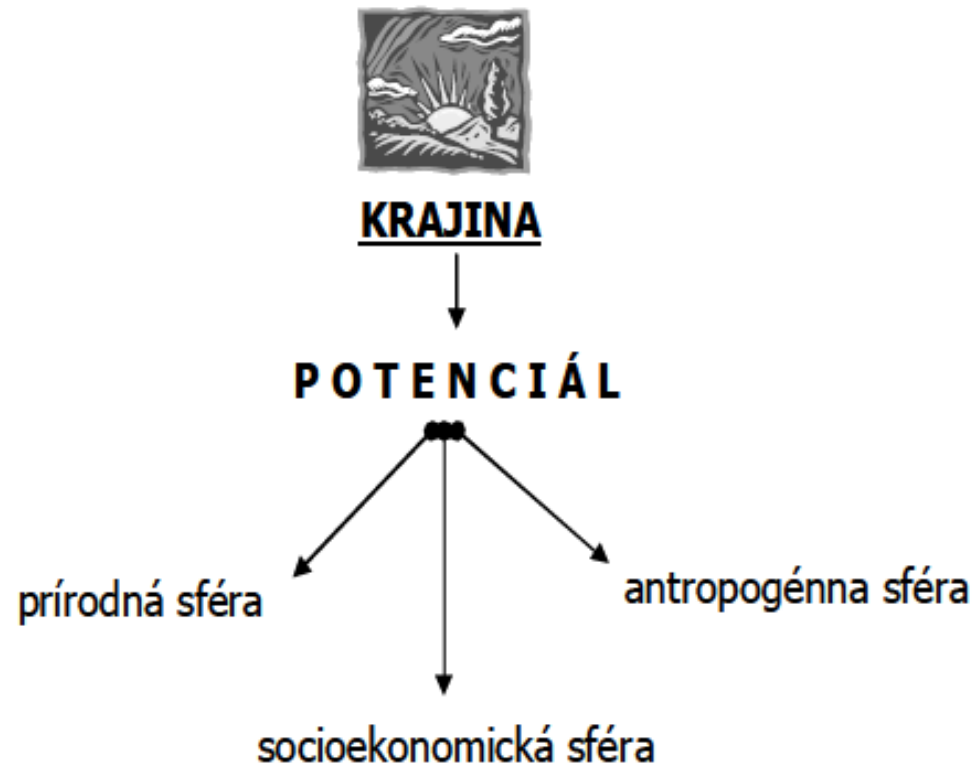
REKREÁCIA

Podľa Všeobecného encyklopedického slovníka (*Ottovo nakladatelství, 2002*) **rekreácia predstavuje čas na zotavenie (aj organizované), odpočinok, oddych, osvieženie**. Podľa SUPUKU a VREŠŤIAKA (1984) rekreácia sa rovná zotaveniu a to predstavuje **súbor dobrovoľných aktivít a činností človeka**, ktoré sú spojené s odpočinkom, osviežením, regeneráciou fyzických a duševných síl človeka, **s poznávaním zložiek a hodnôt prírody, objektov a zariadení kultúrneho dedičstva spoločnosti**. Realizuje sa najčastejšie v exteriéry a to zvlášť v prírodnom prostredí, alebo v kultivovanom prírodnom prostredí od parkových kompozícií až po lesné ekosystémy. Rekreácia z pohľadu odborníkov cestovného ruchu je jedným zo základných druhov cestovného ruchu.

Rekreačný potenciál krajiny

Krajina má rad zdrojov a vlastností, ktoré je možné najrôznejším spôsobom využívať. Každú aktivitu človeka je potrebné umiestniť na také miesto, kde má vhodné podmienky rozvoja z hľadiska krajinnoekologického potenciálu i požiadaviek spoločnosti. Aby takéto hodnotenie prostredia bolo jednoduchšie, **krajina** a jej potenciál je posudzovaná aj z hľadiska **parciálnych potenciálov**, ktoré sa určia na základe prevládajúcej funkcie krajiny, napr. produkčný potenciál poľnohospodársky, lesnícky, vodohospodársky, surovinový, rekreačný, atď.

Rekreačný potenciál krajiny

Rekreačný potenciál krajiny

- možno definovať ako jej spôsobilosť z hľadiska komplexného hodnotenia jej podmienok pre cestovný ruch (MARIOT 1969). Rekreačný potenciál krajiny je závislý na krajinnom potenciály a predstavuje **súhrn atraktívnych prvkov prostredia**, ktoré sú zdrojom motivácie návštevy určitého územia za účelom rekreácie.

Rekreačný potenciál je závislý od určitých územných (lokalizačných) predpokladov, ktoré možno rozdeliť na:

- prírodný predpoklad (prírodný potenciál, potenciál prírodnej sféry)
- kultúrno-historický potenciál

Často sa k nim pridáva aj potenciál socioekonomickej sféry, ktorý možno charakterizovať aj ako tzv. akčný predpoklad (usporadúvanie kultúrnych podujatí, koncertov, festivalov, športových súťaží, jarmokov, atď.) alebo aj nákupný a zábavný predpoklad (prítomnosť hypermarketov, zábavných centier, nočných podnikov, atď.).

ZADANIE 1:

METODIKA SYSTÉMU HODNOTENIA REKREAČNÉHO POTENCIÁLU

ZADANIE 2:

VÝPOČET POTENCIÁLU PRE ROZVOJ TURIZMU VYBRANEJ OBLASTI

ZADANIE 3:

REGULATÍVY PRETVÁRANIA KRAJINY S REKREAČNÝM VYUŽITÍM

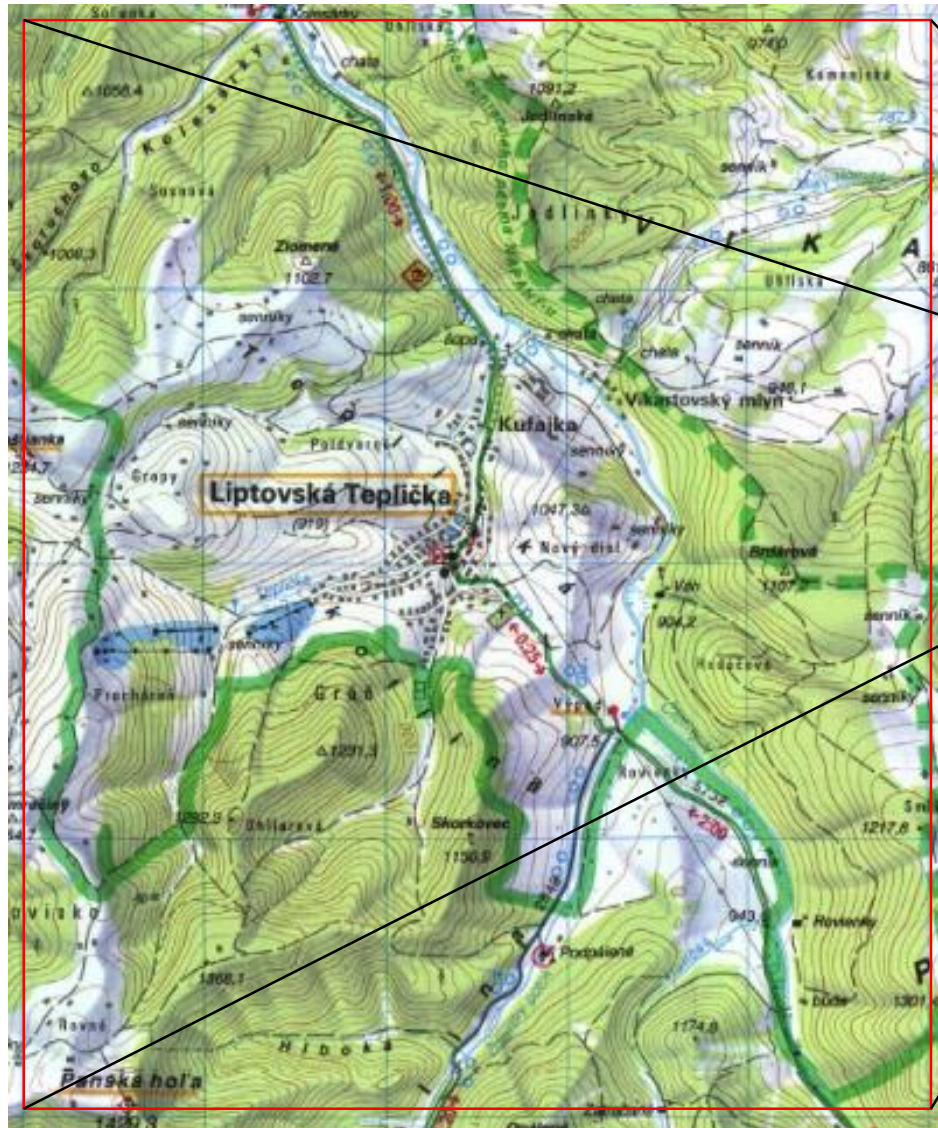
Príklad
Modelové územie
Liptovská Teplica

Liptovská Teplička

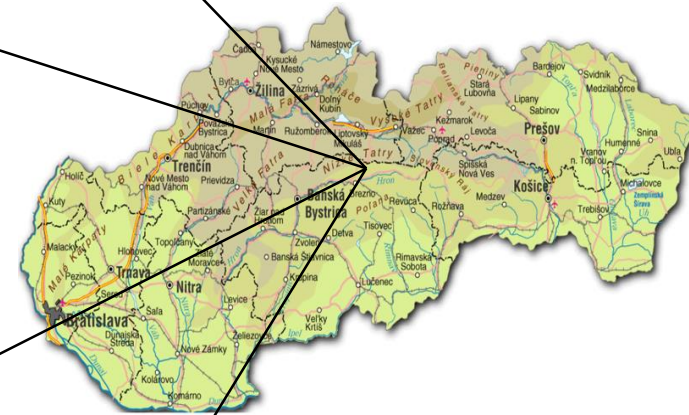

Vo Fatransko-tatranskej oblasti sa rozkladá rozsiahly krajinský celok Nízke Tatry. Vinú sa tu dve slovenské rieky Váh a Hron, napájané početnými prítokmi horských bystrín, stekajúcich z jeho severných a južných úbočí. Dominantou východnej časti Nízkyh Tatier je 1948 metrov vysoká Kráľová hoľa. A práve tu pod ňou na jej severnej strane vo venci Liptovských hôľ, Vysokých i Nízkyh Tatier a blízko prameňov Čierneho Váhu leží rázovitá obec **Liptovská Teplička**.

Podkladová mapa: Liptovská Teplička

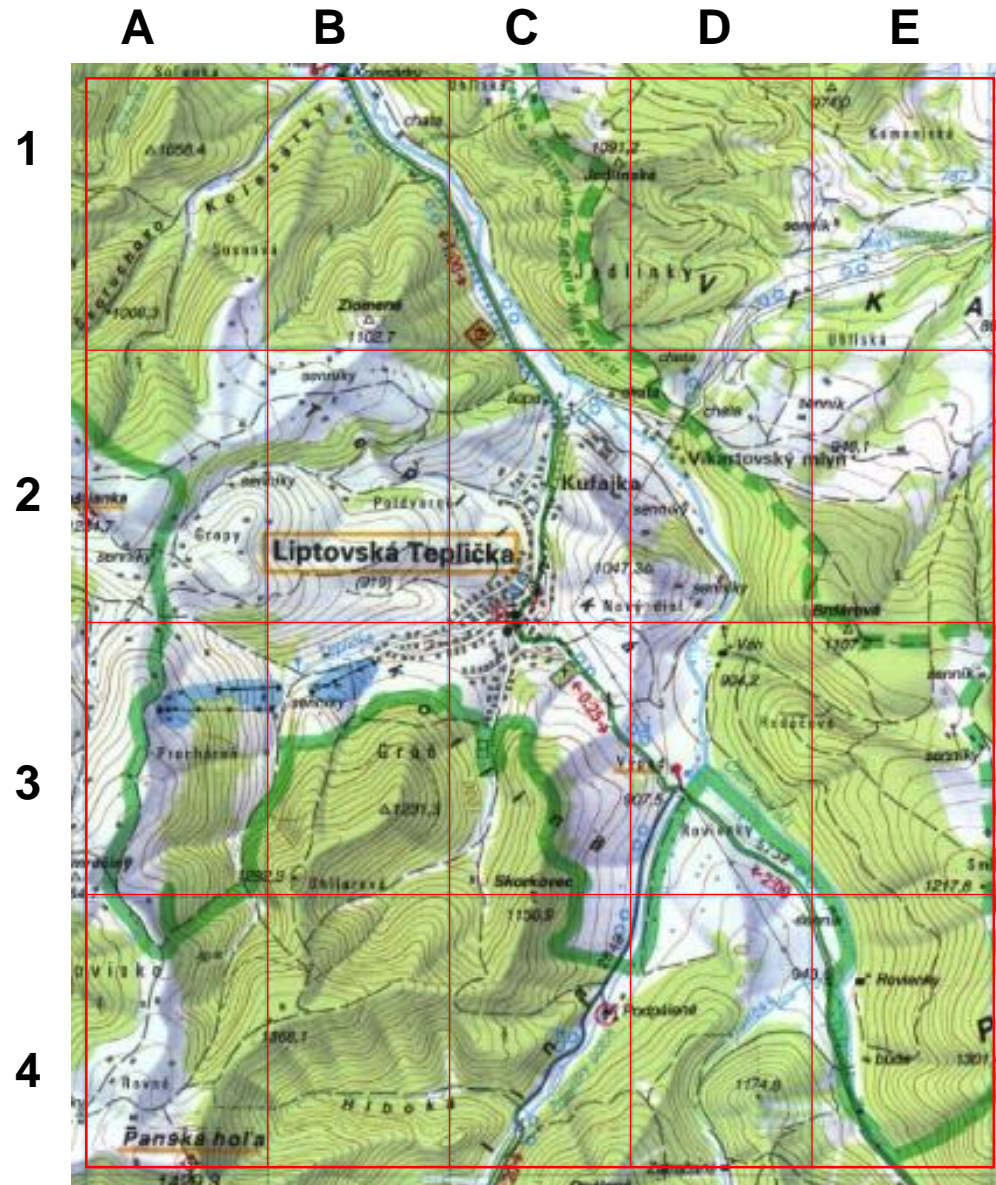

Región : Liptov
Okres : Poprad

Transformované z mierky: 1:50 000

Podkladová mapa s vyznačeným rastrom

Transformované z mierky:
1:50 000

ZADANIE 1:

METODIKA SYSTÉMU HODNOTENIA REKREAČNÉHO POTENCIÁLU

Zdroj: MÍCHAL, I., NOSKOVÁ, J. 1970: Hodnocení přírodních předpokladů území pro rekreaci. SB. Pro ochranu a tvorbu přírodního prostředí. VTEI. Rad E, Terplan, Praha, č. 1 – 2 s. 85 – 91

Metodika hodnotenia rekreačného potenciálu spočíva v bodovom hodnotení mapových štvorcov

Základný vzorec na hodnotenie rekreačného potenciálu:

$$r = (A + B + C + D) \cdot K \quad \text{kde}$$

r – bodová hodnota

A – dĺžka lesných okrajov v km

B – dĺžka okrajov vodných plôch v km

C – výškové rozpätie v hektometroch

D – štruktúra pôdneho fondu v %

K – koeficient počtu pobytových dní

prepočítavacie koeficienty:

vodné plochy = 3,0

orná pôda = 0,1

TTP + NSKV = 0,3

vodné toky = 1,5

lesy = 0,4

zastavané územie = 0,0

Vzorec na výpočet koeficientu počtu pobytových dní:

$$K = (l + z) / 100$$

l – počet letných dní (priemerné denné teploty nad 10°C)

z – počet dní so zaručenou snehovou pokrývkou (prítomnosť súvislej snehovej pokrývky 40 cm a viac po dobu aspoň 80 dní)

Výpočet koeficientu pohybových dní:

$$K = (l + z) / 100$$

$$K = (135 + 108) / 100$$

$$K = 2,43$$

Na základe stupňov predpokladov využitia dané územie diferencujeme do kategórie nadpriemerne.

Tabuľkové hodnoty a výpočet bodovej hodnoty rekreačného potenciálu v jednotlivých štvorcoch

	A (km)	B (km)	C (HM)	D (%)	r
A1	0,8	5	0,92	39,5	112,31
A2	2,9	2	1,34	30	88,06
A3	3,75	2	2	61	167,06
A4	3,9	0	0,61	35,5	97,22
B1	2,2	4	1,77	40	116,56
B2	3,25	0	0,81	22	63,32
B3	1,25	1,5	3,12	53	143,05
B4	0	2	3,68	30	86,7
C1	2,7	3	0,91	36	103,54
C2	1,25	1,5	1,28	16,5	49,88

	A (km)	B (km)	C (HM)	D (%)	r
C3	4	0	2,49	22	69,23
C4	1	3	2,25	36	102,66
D1	1,25	0	0,5	40	101,45
D2	2,2	3,4	1,4	34	99,63
D3	2	4	1	36	104,49
D4	1,9	1	2,3	30	85,53
E1	4,2	0	1,87	30	87,65
E2	2,9	1,5	3,07	30	91,05
E3	1,85	1	1,1	30	82,49
E4	2,25	3	2,5	42	120,8

Výsledné zhodnotenie rekreačného potenciálu na základe rekreačného využitia

	A	B	C	D	E		
1	Blue	Blue	Blue	Blue	Green	Black	nevyhovujúce
2	Green	Green	Black	Green	Green	Green	priemerné
3	Red	Blue	Green	Blue	Green	Blue	nadpriemerné
4	Green	Green	Blue	Green	Blue	Red	optimálne

Záver :

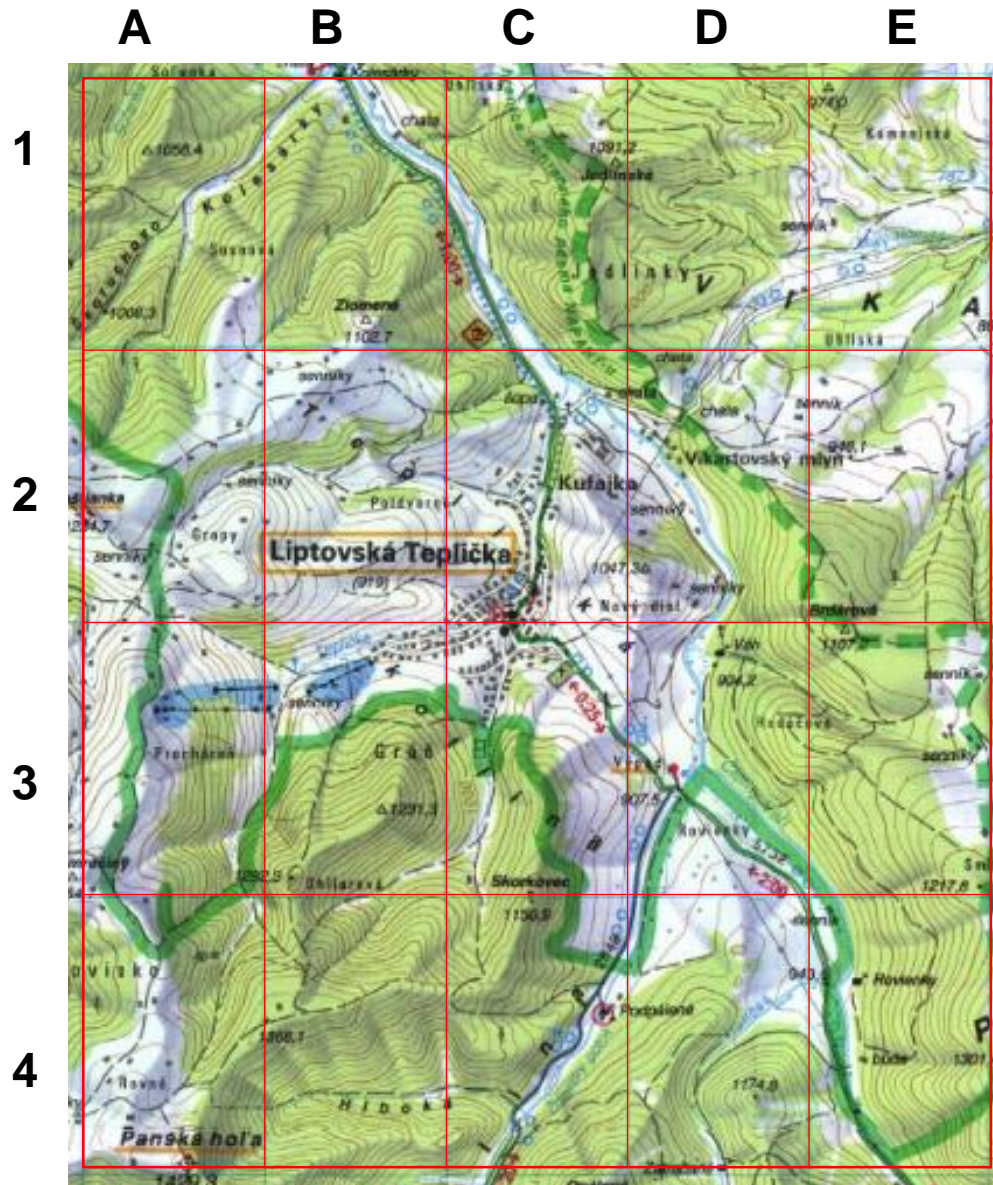
Na základe zhodnotenie rekreačného potenciálu pre základné rekreačné využitie je zrejmé, že jeden rastrový štvorec (C2) má nevyhovujúce využitie. Predstavuje to cca 5% plochy územia. Najvyššia bodová hodnota rekreačného potenciálu na vybranom území sa nachádza v rastrovom štvorci A3.

ZADANIE 2:

VÝPOČET POTENCIÁLU PRE ROZVOJ TURIZMU VYBRANEJ OBLASTI

Zdroj: Pichlerová, M., 2010: Výpočet potenciálu územia pre rozvoj turizmu

Podkladová mapa s vyznačeným rastrom

Transformované z mierky:
1:50 000

Analýza prírodného dedičstva

Legenda :

✦ Prírodné dedičstvo

Transformované z mierky:
1:50 000

Analýza kultúrneho dedičstva

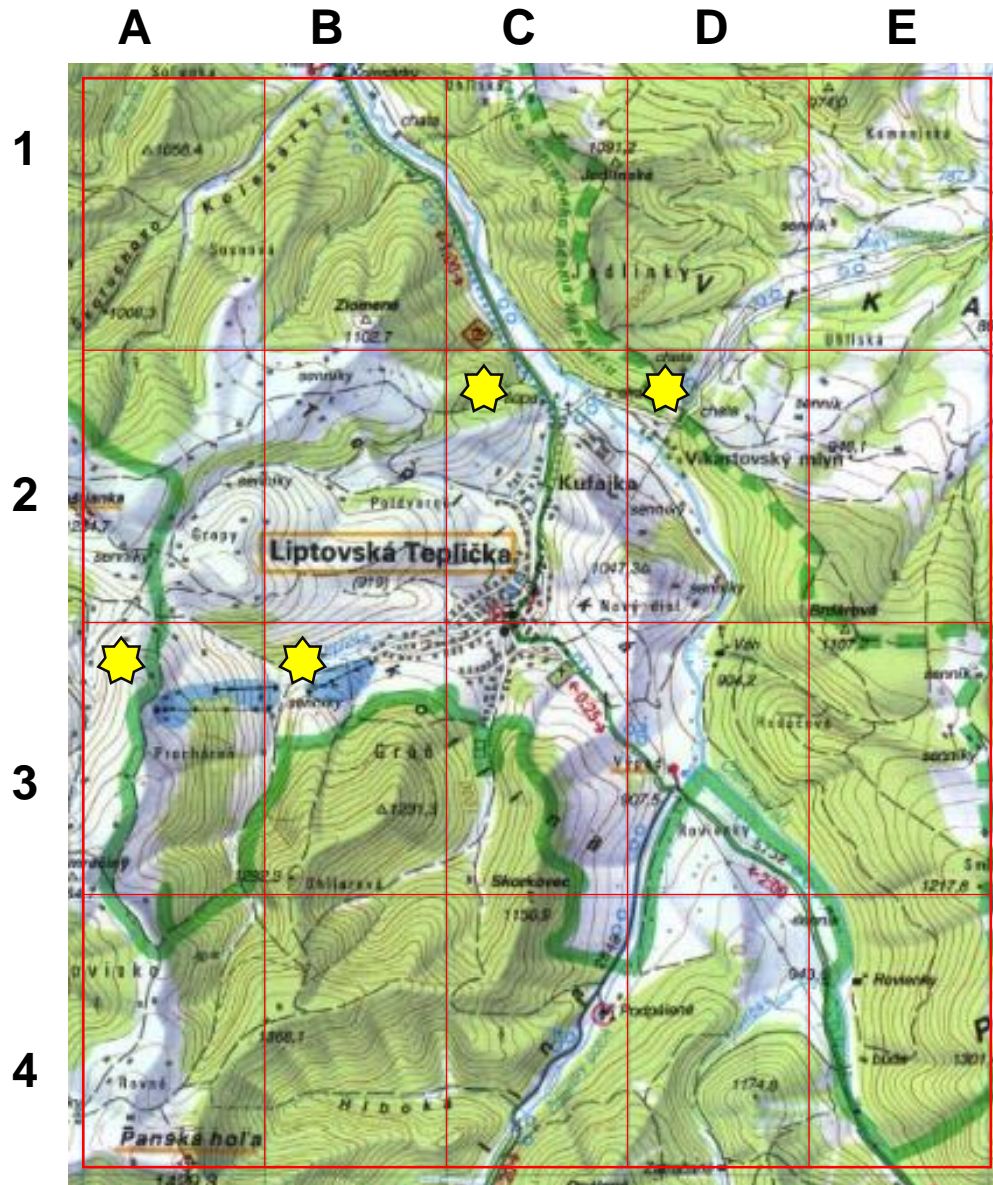

Legenda :

★ Kultúrne dedičstvo

Transformované z mierky:
1:50 000

Analýza industriálneho dedičstva

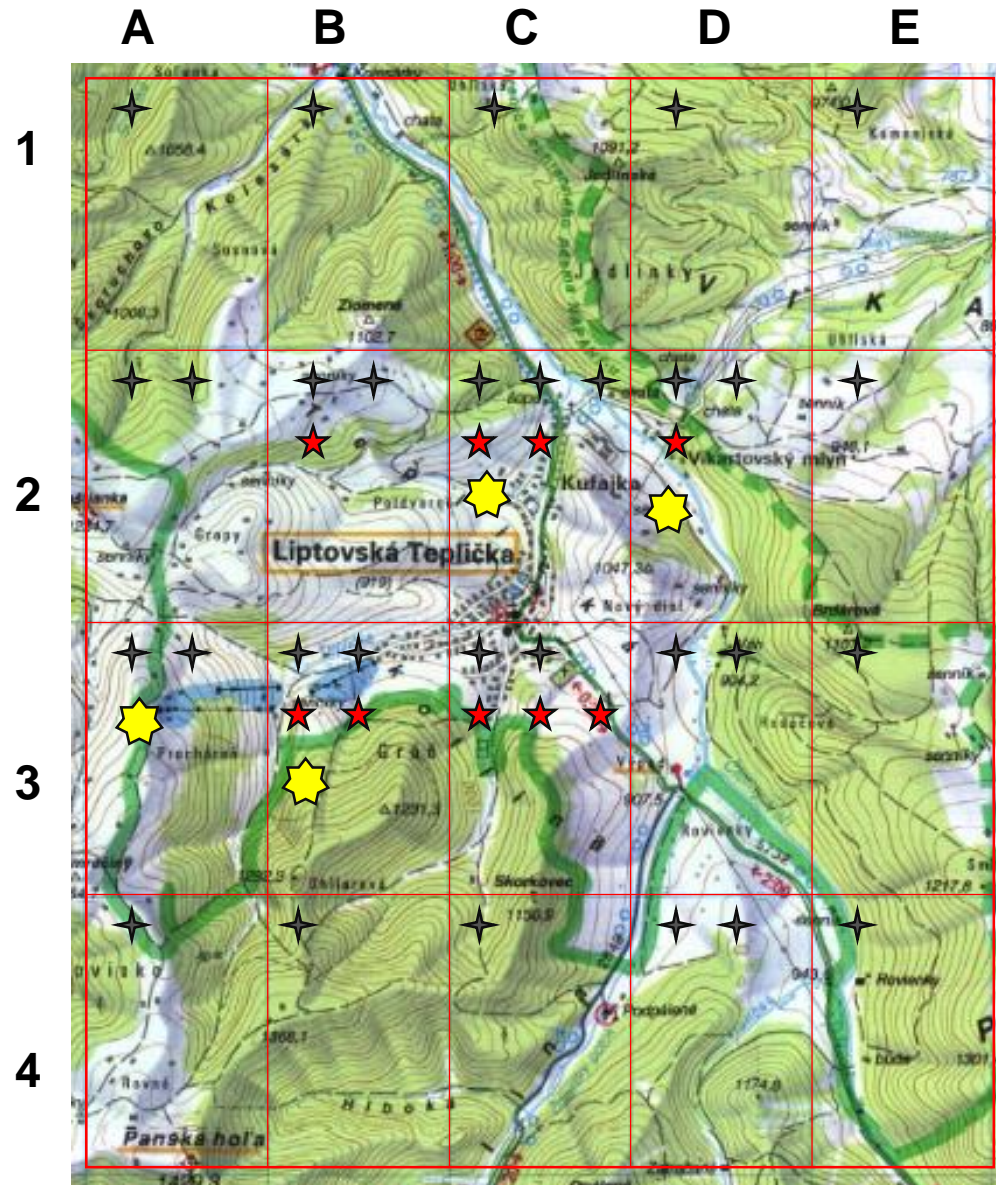

Legenda :

★ Industriálne dedičstvo

Transformované z mierky:
1:50 000

Celkové prekrytie hodnotových kategórií

Legenda :

- ✦ Prírodné dedičstvo
- ★ Kultúrne dedičstvo
- ★ Industriálne dedičstvo

Transformované z mierky:
1:50 000

Prepočet s použitím váhových koeficientov

	A	B	C	D	E
1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1
2	k=0,6 Σ=2	k=0,8 Σ=3	k=1 Σ=6	k=1 Σ=4	k=0,6 Σ=1
3	k=0,8 Σ=3	k=1 Σ=5	k=0,8 Σ=5	k=0,6 Σ=2	k=0,6 Σ=1
4	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=1	k=0,6 Σ=2	k=0,6 Σ=1

A1 : 0,6

B1 : 0,6

C1 : 0,6

D1 : 0,6

E1 : 0,6

A2 : 1,2

B2 : 2,4

C2 : 0,6

D2 : 4

E2 : 0,6

A3 : 2,4

B3 : 5

C3 : 4

D3 : 1,2

E3 : 0,6

A4 : 0,6

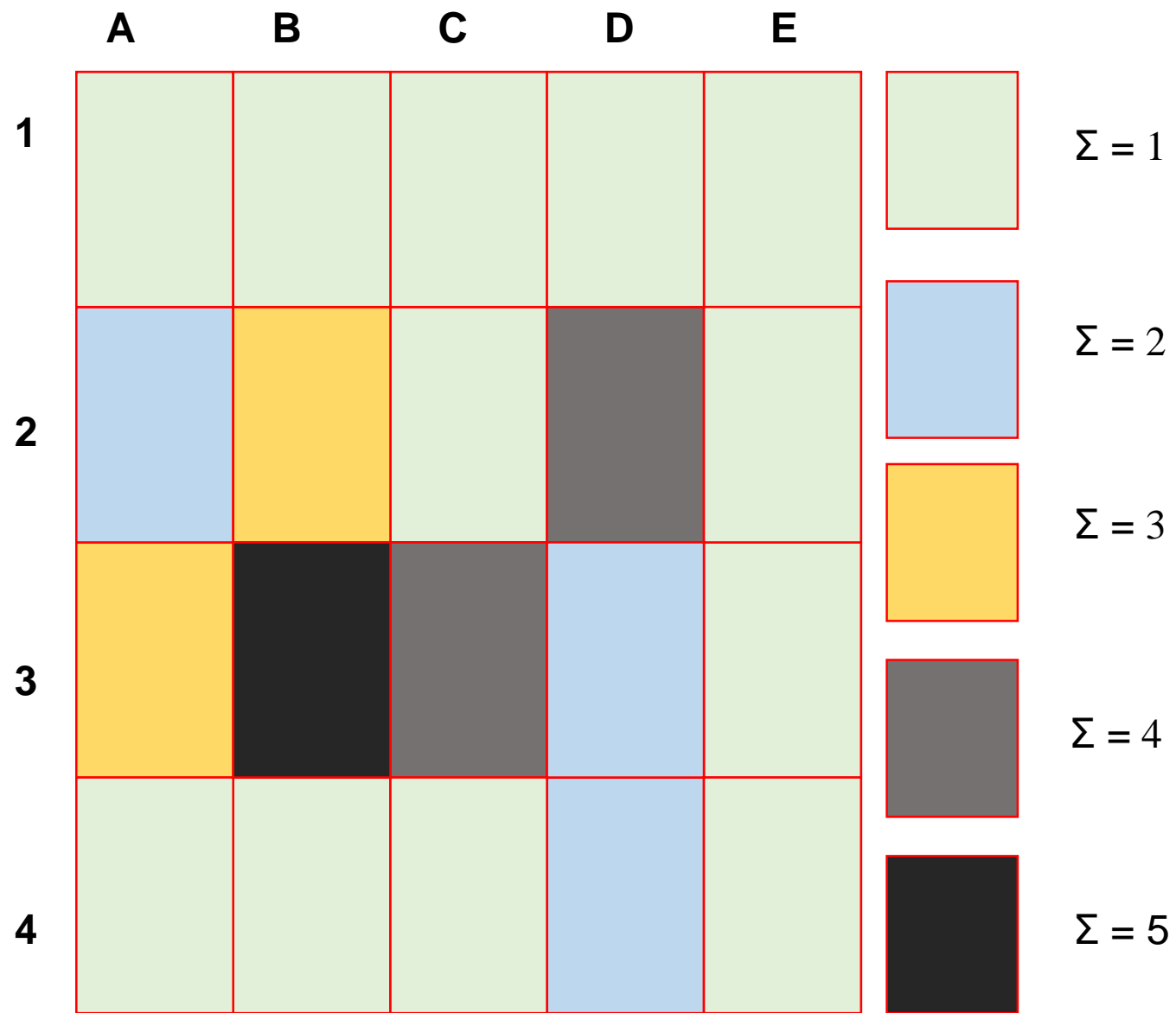
B4 : 0,6

C4 : 0,6

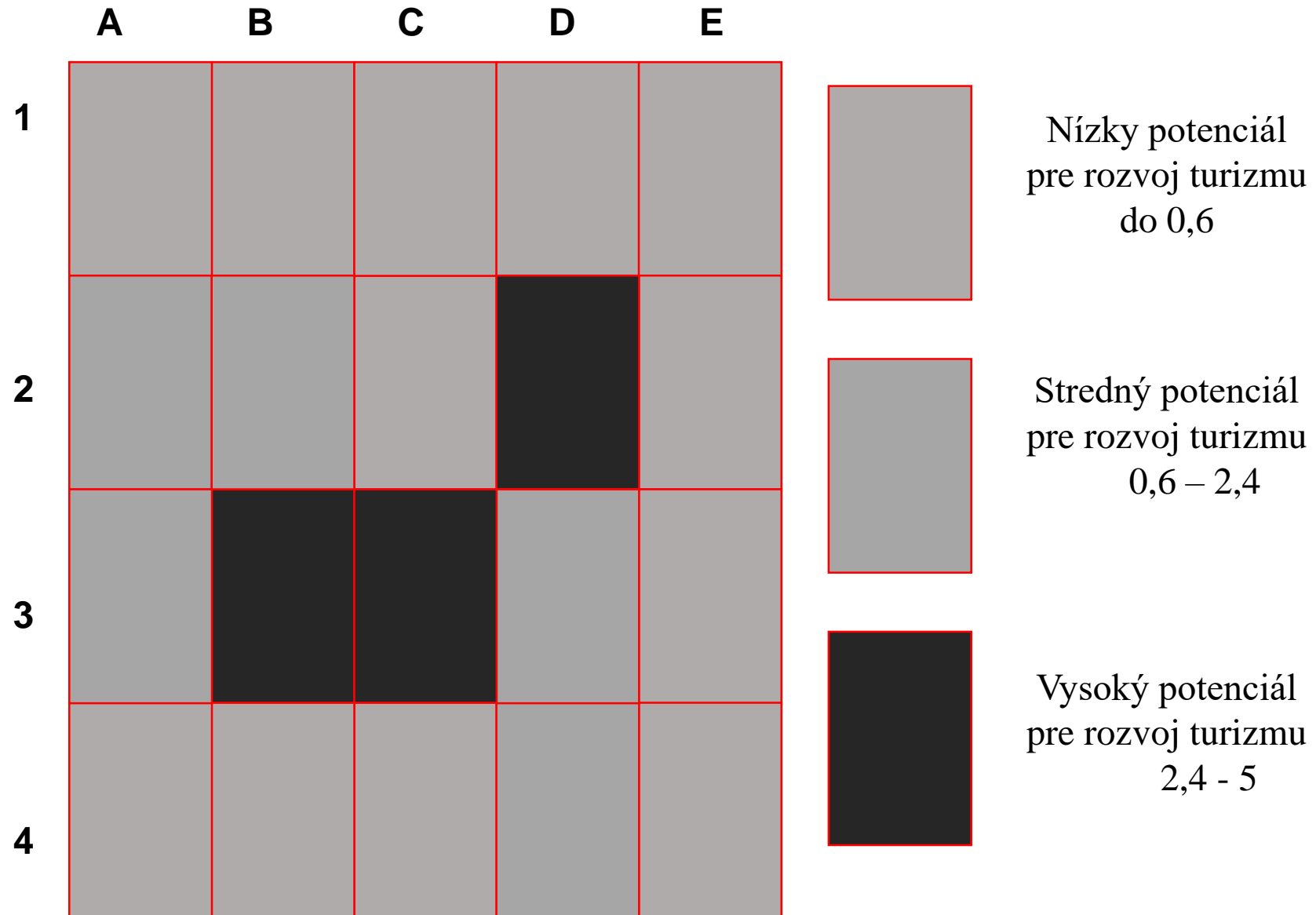
D4 : 1,2

E4 : 0,6

Rastrová sieť s diferenciáciou počtu atraktivít

Potenciál pre rozvoj turizmu prepočítaný váhovými koeficientmi

Záver :

Na danom území sa nachádza prevažne nízky potenciál na rozvoj turizmu, ktorý dosahuje najväčšie zastúpenie plochy s hodnotou 60%. Stredný potenciál pre rozvoj turizmu má zastúpenie približne 25% plochy územia. Vysoký potenciál pre rozvoj turizmu dosahuje najnižšie zastúpenie plochy, keď dosahuje len 15% plochy územia.

ZADANIE 3:

REGULATÍVY PRETVÁRANIA KRAJINY S REKREAČNÝM VYUŽITÍM

Regulatívy pretvárania krajiny s rekreačným využitím

Charakteristika regulatív podľa charakteru úprav :

- a) **Eliminácia:** reagovanie na poruchu, eliminácia – zabránenie príčin poškodenia/ sanácia - úprava, „oprava“ už poškodených zložiek
- b) **Sanácia:** koncepcia zlepšenia stavu
- c) **Iniciovanie:** nové realizácie, zámer – tvorba pozitívnych zmien
- d) **Ochranné opatrenia:** konzervovanie stavu, prevencia, zachovanie stavu, zákony

Číslo plochy	Charakter plochy	Typ súčasnej krajiny	Stav plochy (jav)	Charakteristika poruchy (dôvod k zmene)	Dôjde ku úprave ? (áno / nie)	Regulatívy	Navrhovaná zmena využitia, funkcie plochy, charakter úprav
XX	Popis plochy k vzťahu k rekreácii	Les, lúka, ...	Stagnujúci alebo sa vyvíjajúci, výskyt existujúceho javu	napr. nepriaznivý stav pamiatok, erózia, vandalizmus, ...	A	E, S, I, O (vybrať)	Vaše konkrétne návrhy

Záver :

Rekreačný potenciál krajiny: Program č.2

<https://www.google.com/search?q=cestovn%C3%BD+ruch+a+region%C3%A1lny+rozvoj&oq=cestovn%C3%BD+ruch+a+region%C3%A1lny+rozvoj&aqs=chrome..69i57.1042j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

<https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/legislativa-a-koncepcne-dokumenty/koncepcne-dokumenty/strategia-rozvoja-cestovneho-ruchu-do-roku-2020>

https://is.muni.cz/th/zt6o7/Monika_Milotova.pdf

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics/sk&oldid=444368#V.C3.BDdavky_na_cestovn.C3.BD_ruch:_najvy.C5.A1.C5.A1ie_v.C3.BDdavky_mali_nemeck.C3.AD_rezidenti